

ONDOKUZMAYIS YEREL EYLEM GRUBU DERNEĞİ YEREL KALKINMA STRATEJİSİ

Yerel Eylem Grubunun Adı	ONDOKUZMAYIS YEREL EYLEM GRUBU DERNEĞİ
Stratejinin Uygulanacağı Bölge (il/ilçe)	SAMSUN İLİ / 19 MAYIS İLÇESİ

YEREL KALKINMA STRATEJİSİ İÇERİĞİ

KAPAK	1
İÇİNDEKİLER	2
1. GİRİŞ	3
2. YEREL EYLEM GRUBUNUN (YEG) ÖZELLİKLERİ	3
2.1. Yasal Yapı	3
2.2. YEG'in İdari Kapasitesi ve Kamu Fonlarını Yönetme Kabiliyeti	4
3. YEREL KALKINMA STRATEJİSİNİN (YKS) HAZIRLANMASI	5
3.1. Paydaş Analizi	5
3.2. Yerel Eylem Grubunun Kapsadığı Alanın Coğrafi ve Doğal Özellikleri	5
3.3. Nüfus Profili	7
3.4. Tarihi ve Kültürel Koşullar	9
3.5. Ekonomi	11
3.6. Stratejinin Uygulanması İçin Önemli Olan Diğer Bilgiler	15
4. GZFT ANALİZİ	15
5. VİZYON, ÖNCELİK VE FAALİYETLERİN BELİRLENMESİ	18
5.1. Ortaklığın Vizyonu	18
5.2. Öncelik Temalarının Seçimi	18
5.3. Faaliyetler (Projeler)	20
5.4. Yenilikçi Yaklaşım	22
5.5. Üst Düzey Stratejik Belgelere Uygunluk	23
5.6. Ağ Oluşturma	24
5.7. Topluluk Katılımı da Dahil Olmak Üzere Stratejinin Hazırlanma Süreci	25
6. FİNANSAL PLAN	28
7. İZLEME VE RAPORLAMA	28
8. YEREL KALKINMA STRATEJİSİNİN UYGULANMASI	29
8.1. Yetenek Kazandırma, Yerel Eylem Grubu Bölgesindeki Halkın Harekete Geçirilmesi ve Tanıtım	29
8.2. Küçük projeler	30
9. EKLER	30

1.GİRİŞ

19 Mayıs ilçesi 1970 yılında Ballica ismiyle belediye teşkilatı yapısına kavuşmuş ve 1988 yılında isim değişikliği yapılarak ilçenin bugünkü ismi olan 19 Mayıs'ta karar kılınmıştır. 19 Mayıs ilçesi doğal sınırlar olarak geniş bir ova üzerine kurulu, kuzeyinde Karadeniz ve güneyinde ise Nebiyan Dağları ile çevrilidir. Etnik nüfus yapısı çeşitliliği olan ilçemizde birçok milletten insan bir arada yaşayarak kültür mozaigi oluşturmaktadır (Laz, Kürt, Muhacir, Gürcü, Arnavut, Yörük). Doğal şartları, tarım ve turizm kaynakları çeşitli ve bol olmasına rağmen çevre ilçelere oranla gelişmişlik düzeyi düşüktür. 19 Mayıs ilçesi Tarım ve Orman Bakanlığı ve Avrupa Birliği ortak çalışması olan LEADER Tedbiri kapsamında desteklenecek olan 25 pilot ilçe arasına seçilmiş ve ilçenin gelecekte önemli bir değeri olacak olan Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu Derneği'ni (OMYEGDER) kurmuştur. OMYEGDER her kesimin katılımcılığını öngören, yaş ve cinsiyet çeşitliliği sağlanmış bir yapıdadır. Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Politikası için önemli olan LEADER Tedbiri Yaklaşımı, yerelde tabandan tavana yönetim anlayışıyla ilçeye has Yerel Kalkınma Stratejileri (YKS) hazırlayarak, yerel yönetimi geliştirmeyi ve ilçe yönetiminde Kamu-Özel Sektör-Sivil Toplum Kuruluşları, kadınlar, gençler ve dezavantajlı grupların kapasitesini arttırmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. OMYEGDER YKS sürecinde sektör ve mahalle odaklı toplantılarda ve anketlerde, bölge insanının istek, beklenti ve sorunlarını gözlemlemiş ve OMYEGDER YKS bu doğrultuda hazırlamıştır. Yerel Kalkınma Stratejimiz, ilçede bulunan tüm paydaşlarımız tarafından desteklenmiş ve çalışma grubumuz tarafından hazırlanmıştır.

2.Yerel Eylem Grubunun Özellikleri(YEG)

2.1.Yasal Yapı:

19 Mayıs ilçesi sınırlarında faaliyet göstermek amacını güden OMYEGDER 55-029-041 tescil numarası ile 18.11.2016 tarihinde Dernekler Kanunu'na uygun olarak kurulan bir tüzel kişiliktir. Toplam Genel Kurul üye sayısı 4.09.2019 tarihinde gerçekleştirilen Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı ile tüzük değişikliği yapılmış olup, Yönetim Kurulu asil üye sayısı 7'den 11'e çıkarılmıştır. **(EK A2.1)**. OMYEGDER, kalkınma önceliklerini ve amaçlarını belirleyerek, bu amaç ve önceliklere uygun olarak bir araya gelen; Kamu, Özel Sektör ve Sivil Toplum Kuruluşlarından oluşan temsili bir gruptur. OMYEGDER, tek ilçede faaliyet göstermesi ve 19 Mayıs ilçesi 2012 yılı nüfus sayımına göre ilçe merkez nüfus sayısının 25.000 altında olması sebebi ile küçük Yerel Eylem Grupları kategorisinde yer almaktadır. 1 Kaymakamlık ve 1 Belediye Başkanlığı başta olmak üzere tüm kamu kurumları ile ortak hareket edebilecek bilgi ve tecrübe paylaşımı yapabilecek kapasitede ve insan kaynağına sahip yapıdadır. Yönetim Kurulu yapısı oluşturulurken kamunun temsil oranının %49'dan fazla olmamasına ve %20 oranının altında kalmamasına dikkat edilmiştir. STK ve Özel Sektörün %50'den fazla olması sağlanmıştır. Dernek Yönetim Kurulu alanlarında uzman, bilgi birikimine sahip 11 asil ve 11 yedek üyeden; Denetim Kurulu ise 3 asil ve 3 yedek üyeden oluşmuştur. Yönetim Kurulu'nda 2 kadın girişimci ve 25 yaş altı bir genç kadın üyenin katılımı sağlanarak demokratik bir ortam oluşturulmuştur. Yönetim Kurulu yedek üye seçiminde de asil üyelere istenen Kamu-Sivil Toplum Kuruluşu-Özel Sektör dengesi oluşturulmuştur. Yönetim Kurulu üyeleri arasında ise; Belediye, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV), Ziraat Odası, Esnaf ve Sanatkarlar Odası (Kamu), 2 adet Sivil Toplum Kuruluşu (19 Mayıs Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, 19 Mayıs Ekolojik Üreticiler Eğitim ve Yardımlaşma Derneği (EKOMDER) ve özel sektör temsilcilerinden oluşturulmuştur. Yapı olarak Yönetim Kurulu Başkanı ve yardımcısı, 1 sayman, 1 sekreter ve 1 muhasip üye ve 6 kişide normal üye şeklinde görevlendirilme yapılmıştır **(EK A2 5)**.

OMYEGDER Yönetim Kurulu ve Genel Kurul da alınacak kararlarını oy çokluğuyla gerçekleştirecektir. Alınacak kararlarda Yönetim Kurulu üyelerinin salt çoğunluğu aranacaktır. Yönetim Kurulu üyeleri oluşan gündem üzere toplantılarını yapacak ve aylık olağan toplantılarını gerçekleştirecektir.

2.2.YEG'in İdari Kapasitesi ve Kamu Fonlarını Yönetme Kapasitesi:

OMYEGDER Kamu-STK-Özel Sektörü temsil eden bir yapı olarak kurulmuştur. OMYEGDER LEADER Tedbiri Yönetim Kurulu 4 kamu kurumu temsilcisi-STK temsilcisi 2-Özel Sektör 4 ve 25 yaş ve altı genç üye şeklinde dağılım yapılmıştır. OMYEGDER yönetim kurulu üyeleri Yerel Yönetimlerin ve Kaymakamlığın kamu fonlarını yönetme kabiliyetinden faydalanarak, bu kuruluşların ihale ve satın alma birimleri ile eşgüdümlü olarak bilgi ve deneyim paylaşımı yaparak çalışmayı hedeflemektedir. Derneğimiz 2016 kasım ayında kurulmuş olup, üyelerin tüzük gereği giriş aidatları ve üye aidatları düzenli şekilde tahsil edilmektedir. Dernek hesabına yatırılan bu aidat gelirleri dernek faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Yönetim Kurulumuzun kamu üyeleri içerisinde, ilçede proje hazırlamak üzere kurulmuş Araştırma Geliştirme ve Proje Hazırlama Birimlerinde (AR-GE) görev yapmış üyeler bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi kamusal kaynakların işleyişini bilen, Samsun Büyükşehir Belediyesi ve 19 Mayıs Belediyesi ve 19 Mayıs Kaymakamlığının bütçe işleyişlerine hakim, bölgesel Kalkınma Ajansı, Sivil Toplum Genel Müdürlüğü ve Avrupa Birliği fonlarını takip etme ve proje hazırlama konusunda pek çok proje hazırlamış ve uygulamış, projelerin finansal ve teknik olarak uygulama yeterliliğine sahip üyelerdir. İlçemizde Türkiye ve Avrupa Birliği arasındaki mali işbirliğine yönelik geliştirilmiş olan, 19 Mayıs Kaymakamlığı adına Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve 19 Mayıs Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü, Samsun Ticaret ve Sanayi Odası, Samsun Tekstil ve Konfeksiyon İmalatçıları Derneği ortaklıklarıyla yürütülen TR 08H1.01-01/834 sözleşme numaralı, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (Instrument For Pre Accession-IPA)'nın "İnsan Kaynaklarını Geliştirme" bileşeni kapsamında toplam hibe bütçesi 256.588.68 Avro olan, gençlerin iş gücü piyasasına katılımlarını teşvik etmek, istihdam edilebilirliklerini arttırmak ve nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması amacıyla "Hazır Giyim Sektöründe Genç İstihdamını Destekleme Projesi" (HAGİP) geliştirilmiştir. STK üyelerimizden 19 Mayıs EKOMDER salebin korunması, toplanması ve sertifikasyon sorunlarının çözümü amacıyla Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı (DOKAP) ile projeler gerçekleştirerek ürünün ilçe ekonomisine kazandırılmasını sağlamaktadır. OMYEGDER Yönetim Kurulu ve 19 Mayıs İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından ortaklaşa düzenlenen, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı 2019 Teknik Destek Programı kapsamında desteklenen "Profesyonel Yaşamda Kişisel Gelişim Eğitimi" düzenlenmiştir (Proje No: TR83/18/TD/0105). Bu eğitim kapsamında ilçemizde bulunan kamu kurumu personelleri, OMYEGDER Yönetim Kurulu üyeleri ve OMYEGDER YKS hazırlık uzmanları 15.04.2019-26.04.2019 tarihleri arasında kapasitelerini geliştirebilme adına eğitim almışlardır.

OMYEGDER ofis personeli seçiminde ilçede ikamet eden, ilçe sorunlarını ve kapasitelerini bilen, LEADER Tedbiri ile ilgili Yönetim Otoritesi'nin düzenlediği eğitimleri almış ve eğitimli 1 yönetici ve ilk yıl 1 uzman (sonraki yıllar uzman sayısı arttırılabilir) tercih etmiştir. Mali Müşavirlik ve hazırlanacak proje türüne göre mal, hizmet, yapım gibi hizmetleri dışarıdan satın alım yöntemi kullanarak gerçekleştirecektir. Bilgi Teknolojilerini dışarıdan satın alım yerine, kullanabilecek personel tercih edilecektir. Mali Müşavirlik sözleşmesi başvuru formu ekinde teslim edilmiştir. **(EK A2.7.)**

3-Yerel Kalkınma Stratejisinin Hazırlanması (YKS)

3.1. İlk Adım

Paydaş Analizi: İlçemiz de bulunan ya da yaptıkları faaliyetler itibarıyla ilçe kalkınmasına hizmet eden bütün kurum, kuruluş ve şahıslarla Yerel Kalkınma Stratejisi (YKS) hazırlığı aşamasında görüşmeler yapılmıştır. Toplantılar öncesinde saha uzmanları tarafından ilçenin merkeze uzak mahalleleri de dahil olmak üzere her bölgesine LEADER Yaklaşımı ile ilgili afiş asımı gerçekleştirmiş, açılış toplantısı yapılmadan önce genel çağrı niteliğinde belediyeden anons yapılmıştır. Açılış Toplantısı, Odak Grup ve Alt Grup Toplantıları, Faaliyet Öncelikleri Belirleme Toplantısı ve Kapanış toplantısına toplamda 468 farklı grup temsilcileri katılmış ve LEADER Tedbiri tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Her toplantı da 3 gündem maddesi belirlenmiştir. Eylem planında belirlenen faaliyetler bu gündem maddelerine ve toplantılarda oluşturulan SWOT Analizine göre düzenlenmiştir. Alt Grup Toplantılarında dikkat edilen önemli bir husus toplantı yerlerinin belirlenmesinde merkezden uzak mahalleler belirlenmiş ve her kesimin LEADER Yaklaşımına katılımı sağlanmıştır. OMYEGDER, LEADER Tedbiri'nin uygulanması süresince bütün iç ve dış paydaşlarıyla işbirliği içerisinde, ilçe kalkınmasına hizmet etmeyi görev edinmiştir. Paydaş Analizi ekte mevcuttur. (EK B 4).

Çok Güçlü-Çok Çıkar: Bölge halkı, çiftçiler ve muhtarlar ve özel sektör temsilcileri

Kitle olarak fazla olmaları ve ekonomik olarak iyi durumda olma arzuları yüzünden bu kategoride değerlendirilmektedirler.

Çok Güçlü-Az Çıkar: Kamu Kurumları, Esnaf ve Sanatkarlar Odası, Ziraat Odası, Sivil Toplum Kuruluşları

Kamuyu temsil etmeleri ve karar alma mekanizması olmaları sebebiyle çok güçlü, kar amacı gütmemeleri sebebiyle az çıkar sınıfına girmektedirler.

Az Güçlü-Çok Çıkar: Gençler ve Kadınlar

Toplumda çok fazla söz sahibi olmamaları az güçlü olduklarını, ekonomik olarak beklenti içinde olmaları da çok çıkar sınıfına girmelerini sağlar.

Az Güçlü-Az Çıkar: Yaşlı, Engelliler ve dezavantajlı gruplar

Ekonomik olarak çok beklenti içinde olmamaları az çıkar, Toplumda çok fazla ön planda olamamaları az güçlü olarak değerlendirilebilir.

3.2.Yerel Eylem Grupları Kapsamındaki Alanın Coğrafi ve Doğal Koşulları:

19 Mayıs ilçesi, Orta Karadeniz bölgesinde yer alır ve Samsun iline bağlıdır. Yüzölçümü 363 km²'dir. Samsun'a 33 km uzaklıkta, Samsun-Sinop karayolu üzerindedir. Büyükşehir Belediyeler Kanunu'yla Yörükler ve Dereköy Belediyeleri 19 Mayıs İlçe Belediyesine bağlanmış ve toprak varlığı olarak ilçemiz genişlemiştir. 19 Mayıs; doğusunda Samsun, batısında Bafra, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ilçenin en yüksek noktası olan Nebiyan Dağı ve Nebiyan Ormanları arasında kalmaktadır.

Yerleşim Alanı: İlçe merkezi geniş bir ova üzerine kurulmuştur. Coğrafi alan olarak geniş fakat konutlaşma açısından sık bir yerleşim düzeni yoktur. Konutlaşma ilçe geneline yayılmıştır. Yükselti denizden içeriye doğru 10 km gidildikçe artmaktadır. En yüksek yeri Nebiyan Bölgesi'nde yer alan 1240 rakımlı Sivri Tepe'dir. Genel olarak coğrafi yapısı; yerleşim yerleri, tarım arazisi ve gür ormanlarla kaplıdır. **İlçe haritamız aşağıda ve Ekler kısmında yer almaktadır.(EK B5)**

19 Mayıs ilçe Haritası

Toprak Yapısı: İklimin elverişli olması, yağışlı bir bölge olması sebebiyle tarımda sulama ihtiyacı oluşmamıştır. Bu sayede toprak yapısı verimlidir.

İklim, Bitki Örtüsü ve Doğal Kaynaklar: 19 Mayıs iklim ve bitki örtüsü bakımından Karadeniz iklimi etkisindedir. Yazlar serin, kışlar ılık ve yağışlı geçer. İlçe merkezi göl ve deniz havasının etkisindedir. İç kesimlere gidildikçe karasal iklim görülür ve sıcaklık değeri azalır. Yüksek bölümde kayın ağaçlarıyla kaplı Nebiyan Ormanları, Yörükler bölgesinde Kızılırmak Deltası ve Sulak Alanı üzerinde ilkbaharda tabanı tamamen su dolan, yaprak döker orman özelliğinde olan Galerîç (Subasar) Ormanları ve piknik alanı olarak kullanılan Sarıgazel Tabiat Parkı, Samsun Kent Ormanı gür orman yapısını oluşturur. Kızılırmak Deltası Karadeniz kıyısında doğal özelliklerini koruyabilmiş en büyük sulak alandır. 2 bin yılı aşkın bir sürede oluşumunu tamamlamıştır. 1.182 km'lik uzunluğa 78.000 km²'lik bir havzaya sahiptir. Delta içerisinde Doğal Balık Gölleri, 56.000 hektarlık alana sahip ve Türkiye'deki 457 kuş türünden 340'ının görülebildiği dünyanın en önemli doğal alanlarından birisi olan Kızılırmak Deltası üzerinde Kuş Cenneti yer almaktadır.

Su Kaynakları: Kızılırmak Deltası üzerinde yer alan doğal Balık Gölleri, 12 km uzunluğa ve 50 m genişliğe sahip Karadeniz sahili, Kuşkayası bölgesinde bulunan Kuşkayası (Gürlek) Şelalesi, Nebiyan Bölgesi'nden doğan ve Karadeniz'e dökülen Engiz Çayı önemli su kaynaklarıdır. Yağışlı bölge olması sebebiyle ilçemizde içme suyu ve tarımda sulama sorunu yaşanmamaktadır. Yapımı 2019 yılında tamamlanan, su tutma işleminin bitmesiyle birlikte faaliyete geçirilmesinin 2020 yılını bulması düşünülen 19 Mayıs Sulama Barajı, ilçemizde tarımsal alanda suyun daha verimli kullanımına, ürün çeşitliliği oluşmasına olanak sağlaması düşünülmektedir.

Nebiyân Ormanları'nda bulunan kayın ağaçlarının havayı ve toprağı temizlemesinden dolayı doğal kaynak suları berrak ve temizdir. İlçe merkezinde de bu kaynak suları içme suyu olarak verilmektedir. Katı Atık Projesi'ne öncülük yapan 19 Mayıs Belediyesi sayesinde hem çevre kirliliğı aza indirgenmiş hem de geri dönüşüme büyük bir destek sağlanmıştır. Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında, okullarda, cadde ve sokaklarda bulunan geri dönüşüm kutu ve konteynerleri sayesinde bu uygulamayla büyük mesafe kat edilmiştir.

Ulaşım: 19 Mayıs ilçesine ulaşım ilçenin merkezinden geçen anayol üzerinden gerçekleştirilir. Doğu kısmında ilin en büyük ilçelerinden Atakum ilçesi ve Samsun il merkezi, batısında Bafra ilçesi ve daha ilerisinde Sinop ili bulunmasından dolayı şehirlerarası ulaşım da kilit noktada yer almaktadır. 19 Mayıs ilçesine en yakın ilçe konumunda Bafra ilçesi vardır. Bafra özellikle Bafra Ovası'nın varlığı sayesinde tarım ürünlerinde verimlilik yüksektir. Diğer taraftan ilçemizin doğusunda kalan Atakum ilçesi; şehirleşme, konutlaşma ve gelişmişlik düzeyinde ilçemizden ileri seviyededir.

3.3.Nüfus Profili:

38 mahallesi bulunan 19 Mayıs ilçesinin nüfusu 2018 sayımına göre 26.337 olarak açıklanmıştır. (Yerleşim yerleri listesi **Ek B3'te** yer almaktadır). Nüfus yoğunluğu kırsal kesimlerde az, merkez mahallelerde yoğundur. İş gücü olarak memur, çiftçi, esnaf ve emekliden oluşur. Erkek nüfus 13.214, kadın, nüfus ise 13.123'tür. İlçemizde 20-39 yaş arası genç nüfus sayısı 6931'dir. Bu sayı iş gücüne katılabilecek genç nüfustur. Genç nüfus sayısı ilçe nüfusuna oranlı yüksektir fakat iş gücüne katılım, istihdamın az olması sebebiyle yeterli değildir.

19 MAYIS İLÇESİ YAŞ GRUPLARI TABLOSU

YAŞ CİNSİYET	0-19	20-39	40-64	65-89	90+	TOPLAM
ERKEK	3419	3613	4534	1635	13	13214
KADIN	3384	3318	4462	1895	64	13123
TOPLAM						26337

Kaynak: Tüik verileri

Nüfus Yapısı: İlçe halkı genel olarak tarım ve ticaretle uğraşmaktadır. Yaz aylarında turizmin de etkisiyle nüfus bir miktar artış gösterse de kış mevsiminin gelmesiyle doğal rakamına geri dönmektedir. İstihdamın az olması sebebiyle köylerde genç nüfus sayısı azdır. İlçe nüfusu farklı etnik kökenli insanlarımızdan oluşmaktadır. Bölge halkı; 1877-78 yıllarında Dağıstan ve Kafkasya'dan, 1905 yılında Akdeniz ve Ege'den, 1912'de Yugoslavya ve Yunanistan'dan gelen göçmenlerle zenginleşmiştir. Yörükler bölgesinde Aydın dolaylarından göç etmiş Yörük halkı yaşamakta ve kendi geleneklerini sürdürmektedir. Balkan savaşları sonunda Avrupa'dan gelen Balkan Türkleri 1913 yıllarında 19 Mayıs'a gelerek çevre köylere yerleşmişlerdir. İlçeye Kurtuluş Savaşı sonrasında da Selanik'ten mübadele yoluyla gelenler olmuştur. İlçe merkezinde yaşayanların birçoğunun köylerde hem ikamet etmesi hem de akrabalık bağları bulunmasından dolayı yaşam biçimi, gelenek ve görenekler açısından kır-kent etkileşimi fazladır.

İlçede Sivil Örgütlenme: 19 Mayıs ilçesi örgütlenme konusunda çok başarılı olamamıştır. Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü verilerine göre; 19 Mayıs ilçesinde 39 faal Sivil Toplum Kuruluşu bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu cami ve yardım dernekleridir. Kadın, çocuk, yaşlı, engelli gruplar gibi desteklenmesi gereken gruplara yönelik bir örgütlenme bulunmamaktadır. Bu dernekler genel olarak tam zamanlı çalışanı olmayan, finansal yönden zayıf, proje üretemeyen, organizasyonel ve savunuculuk açısından yetersizlik yaşayan derneklerdir.

19 Mayıs Kültür ve Dayanışma Derneği sosyal yardım ve sosyal hizmetlerle ilgili konularda yaptığı etkinliklerle katılımcılarına konferanslar, seminerler, eğitimler düzenlemektedir. Bu konferanslarda davet edilen, alanlarında uzman kişiler ile üyelerine ve katılmak isteyen davetlilere eğitimler verilmektedir. 19 Mayıs Ekolojik Üreticiler Eğitim ve Yardımlaşma Derneği (EKOMDER); tıbbi aromatik bitkiler, salep ve organik pazar alanında bölgesinde üretim ve faaliyetler düzenlemekte, bölge dışına tohum ihracı yaparak hem ürünlerin yayılarak kullanımını arttırmakta hem de bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır. Alaçamlılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği; yardım ve bağışlarla ihtiyaç sahiplerine hizmet etmektedir. Yörükler Sosyal, Kültür, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği sahip oldukları Yörük kültürünü yaşatmak ve yeni nesillerin de yaşatmasını sağlama misyonunu üstlenmişlerdir. Engiz Avcılar ve Atıcılar Derneği Türk kültüründe var olan avcılık sporunu yaşatmak için ilçe dışından da katılımın olduğu Trap atışları gibi turnuvalar düzenleyerek ilçeye heyecan katmaktadır. OMYEGDER olarak ilçemizde kadınlarımızın kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri bir ortam oluşturma amacıyla kadınlar derneği, ilçemizin çeşitli ve her mevsime uygun turizm alanları olmasından dolayı turizmciler derneği kurulmasına öncülük ederek en kısa zamanda kurulması için yönlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Gelir Durumu ve Göç: İlçenin gelir durumu orta seviyededir. İlçe merkezinde ticaret sektörü ve memur kesimi ağırlıktadır. İlçenin alt yapısı gelişmiş olmasına rağmen, istihdam oranı istenilen seviyede değildir. Genç kesim, istihdam alanı yüksek olan yerlere göç etmektedir. Uygun olan bölgelerdeki tesisleşme eksikliği neticesinde istihdam alanları istenilen düzeyde oluşturulamamaktadır.

Sağlık ve Güvenlik: İlçede tam donanımlı olmayan Devlet Hastanesi bulunmaktadır. Bu nedenle sağlık sektöründen yeterli düzeyde yararlanılamamaktadır. 2020 yılında faaliyete geçmesi planlanan tam teşekküllü Devlet Hastanesi Projesi'nin faaliyete geçmesiyle bu konudaki eksiklik giderilmiş olacaktır. İlçemiz sosyal ve toplumsal olarak huzurlu bir yerleşim yerine sahiptir. 19 Mayıs ilçesi Karadeniz Bölgesi'nde adli vakaların görülme oranı ve suç işleme oranı en düşük ilçelerinden birisidir.

Spor Aktiviteleri: İlçede spor faaliyetlerine büyük önem verilmektedir. Her branştan spor yapılmakta ve sporcular yetiştirilmektedir. Dragon bot yarışlarında Türkiye ve Avrupa birinciliği olan ve ülkemizi yurt dışında temsil eden bir takıma sahiptir. Güreşte geçmişte Türkiye şampiyonlukları yaşayan sporcularımız vardır. Güreş sporunun yaygınlaştırılması için yeni uygulamaya geçen, 3 yıldır düzenlenen ve gelenekselleşen Karakucak güreş etkinlikleri yapılmaktadır. İlçede spor yapabilecek alanlar açısından spor salonları, 19 Mayıs Gençlik Kampı, Dereköy ve Yörükler mahallelerinde bulunan spor kompleksleri, Nebiyan Doğa ve İzcilik Kampı, Gençlik Merkezi, yeni yapılan yarı olimpiik yüzme havuzu ve ilçede bulunan her parkta profesyonel olmasa da amatörce herkesin spor yapabileceği fitness aletleri, 5 tane sentetik halı saha, 1 tane doğal çim futbol sahası, mevcuttur.

Eğitim: 19 Mayıs ilçesinde zorunlu eğitimde okullaşma oranı %100' dür. Taşımalı eğitim sistemi sayesinde uzakta yaşayan öğrenciler lise eğitimlerine devam edebilmektedir. Okuma-yazma sayısı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2018 verilerine göre bayanlarda 6-65+ 11664, erkeklerde ise bu sayı 6-65+ yaş gruplarında ise 11899'dur. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen '19 Mayıs Okuyor 'projesi ile birlikte ilçede kitap okuma alışkanlığını arttırmaya yönelik yapılan uygulamaya yerel halkın gösterdiği ilgi; ilçenin eğitime verdiği önemin canlı bir göstergesidir. Örgün eğitim sistemi dışında kalmış vatandaşlarımızın akademik, mesleki, kültürel ve sosyal alanlarda eğitimleri Yaygın Eğitim Sistemi yoluyla 19 Mayıs Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Kurum merkez binası, diğer kamu kuruluşları ve mahallelerde devam etmekte olan üniversite sınavına hazırlık, devlet memurluğu sınavına hazırlık, mantar yetiştiriciliği, açıcılık, giyim, bilgisayar, yabancı diller, sıcak cam işleme, katı-sıvı- gaz kalorifer ateşçiliği, mekanik bakımcı gibi meslek edindirme ve akademik alanların yanında kültürel, sanatsal ve spor alanlarında kurslara yoğun bir ilgi gösterilmektedir. Ayrıca ilçe sınırlarında Samsun Üniversitesine bağlı Havacılık ve Uzay Bilimler Fakültesi ve Sivil Havacılık Yüksekokulu faaliyet göstermektedir.

3.4. Tarihi ve Kültürel Koşullar: 19 Mayıs ilçesinin tarihi M.Ö'ki yıllara kadar dayanmaktadır. Buna kaynak olarak Dereköy ve Yörükler bölgelerinde yapılan arkeolojik kazılar gösterilebilir. İlk olarak Orta Asya'dan gelen Türkmenler bu bölgeye yerleşmiştir. Tarihte birçok devlet tarafından el değıştiren bölge bu yüzden ilçe tarihi, nüfusu, gelenek ve görenekleri, tarihi değeri açısından karma yapıda olup çeşitlilik göstermektedir. Tarihi yapı oldukça fazladır. Yörükler Bölgesi'nde Roma ve Geç Antik Çağ'ın izlerini taşıyan Hızır İlyas Höyüğü, 19.yy Osmanlı eserlerinden Yörükler Hamamı ve Yörükler Taş Köprü, Fındıklı Mahallesiinde yer alan 18.yy Osmanlı eseri Fındıklı Taş Köprü yer almaktadır. Dağköy'de bulunan kaçak kazı sonucu ortaya çıkarılan Roma Dönemi'nden izler taşıyan Dağköy Tümülsü ve yine aynı bölgede Köfteroğlu Tümülsü, Kocaköy Örenyeri ve Cevizli Höyüğü bulunur. 19.yy'da yapılan ve tamamen ahşaptan, çivi kullanılmadan yapılan Ahşap Camii restore edilerek turizm amaçlı kullanıma açılmıştır. Nebiyan Bölgesinde bulunan ve içerisinde birçok tarihi eşyaların ve eserlerin bulunduğu köy müzesi de ziyaretçiler açısından hoş vakit geçirebilecekleri ortam sunmaktadır.

İlçenin ismi Kurtuluş Savaşı meşalesinin 19 Mayıs 1919 tarihinde ve Samsun'da yakılmasından dolayı 19 Mayıs olmuştur. Bölge insanının bağımsızlık mücadelesine katkıları oldukça fazladır. Erkeklerin savaşa katılması sebebiyle rum çetelerine karşı halkı örgütleyerek liderlik yapan ve bölgenin kurtuluşunu sağlayan Dağköylü Fatma Çavuş ilçemizin milli kahramanlarından en önemlisidir. Adına Dağköy Mahallesinde anıt heykel yapılmıştır.

Kaynak - 19 Mayıs Belediyesi (Milli Mücadele Kahramanı Fatma Çavuş)

19 Mayıs Belediyesi ve OMYEGDER işbirliğiyle gerçekleştirilen 1224 metre yükseklikte Nebiyan Doğa Festivali düzenlenmiştir. Bol oksijen eşliğinde bisiklet yarışları, muhteşem manzaraya karşı çadır kurma imkanı, foto safari tutkunlarının yemyeşil doğa içerisinde harika pozlar yakalayabileceği ve düzenlenecek fotoğraf yarışmasında ödüller kazanabilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Ayrıca tamamen ahşaptan üretilen tahterally denilen araçlarla yarışlar da düzenlenmektedir. Nebiyan Doğa Festivali ilk kez bu yıl 15-16-17 kasım 2019 tarihlerinde düzenlenmeye başlanmıştır. Bu festivalin organize edilmesi ve katılımın yüksek olması tanıtım ve reklam açısından ilçemize katkı sağlamıştır.

İlçenin karma yapılı ve tarihi eskilere dayanan nüfus yapısı olduğundan yemek kültürü ve değerleri gelişmiştir. Rumeli, Kafkasya, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'den gelen farklı kültürlerin türkülerini, oyunlarını, gelenek ve göreneklerini ilçeye taşımalarıyla kültürel bir mozaik oluşmuştur. Yörük halkının her yıl Aydın, Konya, Karaman ve birçok bölgeden gelen soydaşlarıyla düzenledikleri şenlikleri, Nebiyan Bölgesi'nde yaşayan Doğu Karadeniz kökenli vatandaşların düzenledikleri Kadırga Şenlikleri her yıl binlerce insanın ilçeye gelmesini sağlamaktadır. Alaçam ilçesi kökenlilerin keşkek yemeği ve patıl ekmegi, Balkan göçmenlerinin Arnavut böreği ile Arnavut pilavı, özel fırınlarda pişirilen somun ekmekleri, Yörüklerin Topalan Yemeği ve kete çöreği, lezzeti sayesinde ilçe dışından çokça talep edilen Nebiyan Fasulyesi, geçmişte meşhur olan fakat son yıllarda çok fazla yapılmayan Muşta bölgesine has Muşta Ayranı ilçemizin kendine özel yiyecek-içecek kültürünü oluşturmuştur.

3.5.Ekonomi

Özel Sektör: Esnaf ve Sanatkarlar Odası verilerine göre ilçede özel sektörde faaliyet gösteren 638 işletme vardır. Bunun dışında 9 adet kanatlı hayvan çiftliği, 2 adet süt üretim tesisi Türkiye'nin en büyük tütün işleme tesisi British American Tobacco (BAT), bin dekar alanda kurulan SAMMEY meyve çiftliği, kanatlı hayvan üretim çiftlikleri en fazla istihdam sağlayan kuruluşlardır. Bölgede bir de küçük çapta sanayi sitesi bulunmaktadır. Burada daha çok otomobil tamiri, mobilya atölyeleri ve bazı inşaat malzemeleri üretimhaneleri bulunmaktadır. Turizm kaynaklarının çok olması hem yazın hem de kışın faaliyet gösterebilen işletmelerin ticaret yapmalarına olanak sağlamıştır. Yazın sahilde vakit geçirilebilecek ilçe belediyesine ait kafeteryalar, hem yazın hem de kışın Nebiyan bölgesinde piknik alanlarında kurulmuş alabalık tesisleri ticaretin, ekonominin canlanmasını sağlamaktadır. Fakat tanıtım ve reklam yetersizliğinden dolayı ziyaretçi sayısı istenilen seviyede değildir. Karadenizin en büyük su oyunları parkı Aqua Su Oyunları Parkı ilçe dışından da gelen turistlere güzel vakit geçirilebilecek ortam sağlamaktadır. İlçemizde ticaretin yapılabilmesinin önündeki engellerden en büyüğü işletme maliyetlerinin yüksek olmasıdır. Birçok işletme bu maliyetleri karşılayamadığı için kapatmak zorunda kalmıştır. Tarımsal ürünlerin işlenerek paketlenip satılabileceği işletme olmaması, ürünlerin tarlada satışını zorunlu kılmış, bu ürünlerin katma değer kazandırılarak satışını engellemiştir. Bu da önemli bir gelir kaleminin ilçe ekonomisine kazandırılmamasına sebep olmuştur. Son dönemlerde ilçede bulunan Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü, Esnaf ve Sanatkarlar Odası ve bazı destekleme kuruluşlarının düzenlediği mesleki eğitim, girişimcilik kursları sayesinde daha profesyonel işletmeci profili oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Tarım: İlçemizin toplam toprak bütünlüğü göz önüne alındığında 85.420 dekarlık alan tarım arazisi, 61.300 dekar orman arazisi, 2706 dekar çayır ve mera, 2720 dekar tarım dışı alan ve yerleşim alanı olarak görülmektedir. İlçemiz iklim, bitki örtüsü ve yağış şartları sebebiyle tarıma uygun koşullar oluşmuştur. İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ziraat Odası ve Tarım Kredi Kooperatifinin düzenlediği eğitim ve destekleme çalışmalarıyla ilçemiz üreticileri daha verimli ürünler üretmeye çalışmaktadırlar. Bu imkanlardan yeteri kadar üreticimiz faydalanmamaktadır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Üretilen ürünlerin piyasada yeteri kadar değer görmemesinden dolayı üretimin düşmesi, tarımsal ekipman ve maliyetlerin yüksek olması, uğranılan zarar gibi sebepler tarımsal üretimin artmasının önündeki engellerdir.

19 MAYIS İLÇESİ ARAZİ VARLIĞI

TARIM ARAZİSİ (DA)	ÇAYIR MERA (DA)	ORMAN (DA)	TARIM DIŞI KULLANILMAYAN ve YERLEŞİM ALANI (DA)
85420	2706	61300	2720

19 MAYIS İLÇESİNDE YETİŞEN TARIMSAL ÜRÜNLER VE ÜRETİM ALANLARI

										
FINDIK	BUĞDAY	ARPA	DİĞER MEYVELER	DANE MISIR	SLAJLIK MISIR	ÇELTİK	FİĞ	TÜTÜN	DİĞER TARLA ÜRÜNLERİ	SEBZE
(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)	(DA)
27140	19000	1000	1084	6500	3250	4250	9000	886	9310	4000

19 Mayıs İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü 2018 verileri

Çilek: Alternatif ürün projesi kapsamında ekilen çilek, üreticiye gelir getirmeye başlayınca çilek üreticisi sayısı artmaya başlamıştır. Desteklemelerle birlikte tarımsal üretim her geçen gün artmaktadır. Açık ve kapalı alanlarda yılın 12 ayı üretilebilen çilek ilçe ekonomisine büyük katkıda bulunmaktadır. Yıllık dekar başına 4 ton ürün alınabilmektedir. Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyesi, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün destekleriyle tarımsal faaliyetler gün geçtikçe artmıştır.

Salep: İlçe ekonomisi ve ilçe tanınırlığı açısından önemli ürün kalemlerinden birisi saleptir. 19 Mayıs ilçesinde doğada sökülmüş yasak olan salep bitkisi (orkide), ilgili kurumlardan izin alınması sonucu hazırlanan proje kapsamında çiftçiler tarafından üretilmeye başlandı. Kaçak ve izinsiz sökülmüş yasaktır ve bu şekilde sökülmüş yapılması halinde maddi para cezası uygulanmaktadır. 2019 yılında 2'nci üretimi yapılan toprak altındaki yumruları kurutulup toz haline getirilerek dondurma yapımında ham madde olarak kullanılmaktadır. EKOMDER tarafından doğada yabani olarak yetişen ve toplanması yasak olan salebin (orkide) 2017 yılında hazırlanan proje kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan izinli bir şekilde sökülüp ilçemizdeki tarlalarda fide halinde dikilerek yetiştirilmeye başlandı. Karşıyaka Mahallesi'nde 2018 yapılan ilk üretimin ardından 2019 yılında 11 üretici tarafından 13 dönüm alana dikimi yapılmıştır. Her toprakta üretimi yapılamamaktadır. Kumsal, kireçli ve yumuşak toprağı seven bir bitkidir. 2018 yılında yapılan ilk üretimde 10 ton ürün elde edildi. 2019 yılında üretim alanı % 30 artırıldı. İlerleyen zamanlarda eğitimi verilerek sertifikalı çiftçilerle üretimi yapılmak istenmektedir. Ayrıca Samsun 19 Mayıs Üniversitesi öğretim üyelerinin çalışması ile 13 salep bitkisi çeşidi tescillendi. 2019 yılı sonu itibarıyla hedef tespit ve tescil sayısını 30'a çıkarmaktır. Toprak altındaki salep yumruları 10 ve 11'inci ayda canlanmaktadır. 1'inci aya kadar dikimi devam etmektedir. Mayıs ayında da gelişme dönemine iklim durumuna göre hasat yapılmaktadır. Bu yıl yapılan dikim sonucunda yaklaşık 15 tona yakın bir üretim beklenmektedir.

Kesme Çiçekçilik: Bu sektör Samsun kıyı şeridinde uygulanılmaya, ilçemizde son 10 yılda üretimi yaygınlaşmaya başlamış ve ihracatı yapılan bir ürün haline gelmiştir. Kesme çiçek; süs bitkileri içinde bir alt grubu temsil eder. Sepet, buket, çelenk ve arajman yapımında kullanılmaktadır. İlçede 12 dekar kapalı ve 20 dekar açık olmak üzere 32 dekar alanda süs bitkileri yetiştiriciliği yapılmaktadır. 12 dekarlık kapalı alanda 6 dekarında gül, 3 dekarında krizanem, 2 dekarında karanfil ve 1 dekarında da gerbera yetiştiriciliği yapılmaktadır. Türkiye İstatistik

Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2018 yılında ilçemizde en fazla kesme çiçek olarak üretilen ürün olarak 268.750 adetle gül üretiminde gerçekleştirilmiştir. Gülü 246.000 ile gerbera ürünü izlemektedir. Kesme çiçek üretiminde yapımın maliyetli olması yüzünden üretici sayısı sınırlıdır. Devlet desteklerinin arttırılması ve üretim yapmak isteyen insanların gerekli eğitimleri alması durumunda bölgenin istihdamına önemli katkısı olacaktır.

Fındık: 27140 dekarlık bir alanda tarımı yapılan fındık ilçemizin en çok üretimi yapılan ürünüdür. 2018 İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerine göre 4342 ton fındık üretimi gerçekleşmiştir. Yoğun olarak yüksek kesimlerde özellikle Nebiyan bölgesinde tarımı yapılır. Fındığı işleyip katma değer kazanacağı ve ticareti yapılabileceği tesis eksikliği vardır.

Nebiyan Kestane: Özellikle Nebiyan bölgesinde bölgeye has Nebiyan kestanesi yoğun olarak üretilmektedir. Kestanenin çiçeklenme döneminde arıların çiçek özleri için burada olmasının ve Kestane balı yapmasının arıcılığın gelişmesine de katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Resmi olarak üretim kaydı tutulmamaktadır. Üreticilerle yapılan görüşmelerde bu yıl bölgeden 50 tona yakın kestane hasadı yapılması beklenmektedir.

Nebiyan Fasulyesi: İlçemizde Nebiyan fasulyesi alanında yetiştiricilik geçmiş geleneksel yöntemlerle uzun yıllara dayanır. 1224 rakımlı Nebiyan Dağının zirveye yakın bölgelerinde bulunan Yeşilyurt, Aydınpınar Mahallesi, Kösedik Mahallesi, Cerekli Mahallesi, Fındıklı Mahallesi bu mahallelere komşu mahallelerde yetiştirilmektedir. Nebiyan fasulyesi yöresine has lezzetiyle mutfakların aranan tatları arasında yerini almaktadır. Düzenli ve kayıtlı tarımı henüz başlamayan Nebiyan fasulyesine arz her geçen gün artmaktadır.

Çeltik: İlçemizde İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerine göre 2018 yılında üretimi 4250 dekar alanda yapılmaktadır. Üretim aşamasında bol su isteyen bir ürün olduğu için Göller Bölgesi'nde tarımı yapılmaktadır. Sıtma hastalığı oluşturma tehlikesi de göz önünde bulundurularak ilçe merkezine uzak yerlerde üretimi yapılır. Ekimi ve hasadı makine ekipman gerektirmektedir. Maddi açıdan üretimi masraflı olması sebebiyle bazı aileler dışında üretimi yapılmamaktadır.

Meyvecilik: 1100 dekar alana yakın meyve üretimi yapılır. Elma, şeftali, armut, kivi, incir, ayva, kiraz, erik, kıızılcık, dut ve ceviz gibi meyve ürünleri üretilir. Meyve üretiminden 2018 TÜİK verilerine 3841 ton üretim yapılmıştır. Armut meyvesi ürünler arasında 2018 yılında 1470 ton ile üretimi en çok yapılan meyvedir. İlçemizde bulunan SAMMEY meyve çiftlikleri, üretilen meyveleri üreticiden satın alarak bölgede sektör oluşturmuştur. Bu meyveler merkezden uzak mahallelerimizde pekmez, reçel ve meyve suyu yapılmak için de kullanılır.

Seracılık: 19 Mayıs ilçesinde 2018 İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından düzenlenen verilere göre 2 üretici tarafından 7,5 dekar alanda örtü altında topraksız tarım uygulanmaktadır. Bu alanlarda fide, sebze, marul ve mantar yetiştirilmektedir.

Diğer ürünler: İlçemizde mısır, buğday, tütün gibi ürünlerinde üretimi yapılmaktadır. Ekonomik olarak değerleri yüksek olmadığı için üretim miktarları sınırlıdır. Üretilen bu ürünler genellikle ilçe içerisinde tüketilir.

Hayvancılık: 19 Mayıs'ta hayvancılık genelde aile işletmesi şeklinde yürütülmektedir. Jersey, Jersey Melezi, Holsteine, Montofon, Simental ile bunların ağırlıklı olarak melezleri yetiştirilmektedir. Hayvancılık ilçe halkının geçiminde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle sulak alan çevresindeki köylerde yaygındır. Kızılırmak Deltası Sulak Alan'da 745 manda yaşamaktadır. Mandalardan 2018 yılında 860.439 ton süt üretimi yapılmıştır. Manda sütünün yağ miktarının yüksek ve kaliteli olmasından ötürü ekonomik değeri yüksektir. Bölgede ayrıca 2018 yılı itibarıyla 19.824 sığır cinsi hayvan, 3542 koyun, 190 kıl keçisi ve diğerleri, 7223 arı hayvan varlığı bulunmaktadır. Mevsim ve çiçek varlığının çeşitli olması arı varlığına yaşam alanı sağlamıştır. Ekonomik değeri yüksek, marka değeri olan Kelebek Bal (Siyah) ilçemizde üretilmektedir. Bal üretimi TÜİK verilerine göre 2018 yılında 95493 ton gerçekleştirilmiştir. Arıcılığın yan ürünü olan bal mumunda aynı yılda 1476 ton üretim gerçekleştirilmiştir. Arıcılık faaliyetine verilen desteklemeler ile beraber yerel halkın ilgisi bu sektöre karşı artmıştır. İl merkezinde bulunan, ilçedeki arıcı esnafının da kayıtlı olduğu Samsun Arı Yetiştiricileri Birliği (SAYBİR) ile kaçak balın önüne geçmek amacıyla bal tenekelerinde üretilen balın nerede ve kim tarafından üretildiğini

19 MAYIS İLÇESİ HAYVAN VARLIĞI

	 SİĞİR	 MANDA	 KOYUN	 KEÇİ	 ARI	 TEK TIRNAKLI	 KANATLI
2015	15590	483	3500	128	5457	182	627180
2016	13382	435	3347	103	7223	167	48175
2017	15776	536	3183	108	8254	161	47240
2018	15357	745	3542	190	7223	118	75695

Kaynak -Tüik verileri

Sazcılık: Kızılırmak Deltası ve Sulak Alan'da yapılan ekonomik bir faaliyettir. Her yıl toplam saz alanının yaklaşık % 25'i kesilmektedir. Kesilen sazin büyük bir bölümü ihraç edilmekte, bir kısmı ise hasır, sepet vb. yapımında, binaların özellikle hayvan barınaklarının çatılarını örtmede ve ahırlarda zemine sermek için kullanılmaktadır.

Balıkçılık: İlçenin yerel halkı özellikle de göllere yakın olan köyler, ikinci bir gelir kaynağı olarak balıkçılığa yönelmişlerdir. Göllerde; sazan, sudak, has kefal, mersin morinosu, alabalık ve inci balığı avlanan balık türleridir. Su seviyesinin yüksek olduğu yıllarda Balık Gölü'nde tirsı ve hamsiye de rastlanmaktadır. Ayrıca, göllerde aynalı sazan da yetiştirilmektedir. Son yıllarda kerevit avcılığı da yaygınlaşmıştır. Deniz balıkçılığı Dereköy Limanı'nda demirleyen balıkçılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Avlanma sezonunun Eylül ayında başlamasıyla Dereköy Limanı'nda bakımları tamamlanan büyük balıkçı tekneleri (troller) vira bismillah diyerek açık denize açılırlar. Deniz balıkçılığı, ürün çeşidi ve bolluğu bakımından göl balıkçılığına oranla daha fazla olması sebebiyle yatırımcı tarafından tercih edilmektedir. Büyük balıkçı tekneleri (trol) ile avlanmaya çıkan balıkçılar her yıl 15 nisanda av sezonunun bitmesiyle teknelerini limana çeker ve bir sonraki av sezonu için bakım onarım çalışmalarına başlarlar. İlçe Tarım Müdürlüğünden alınan verilere göre 2014 yılında balık avlanması 10 bin ton iken 2018 yılında bu rakam 2000 düşmüştür. Bu sayının düşmesine sebep olarak; deniz ve göllerimizde yaşanan kirlenme ve kaçak avcılık gösterilebilir. İlçede su ürünleri alanında balıkçılık yapıp ailesini geçindiren 390 ticari amaçlı tekne mevcuttur. Ortalama 1600 aileye iş imkanı sağlanmaktadır. Balıkçılık sektörü, ihtiyacı olduğu araç gereçleri yurtdışından gelen ithal ürünlerden veya büyük şehirlerdeki fabrikalardan temin ettiği için gelirin büyük bir kısmının elden çıkmasına sebep olmaktadır.

19 MAYIS İLÇESİ BALIKÇILIK FAALİYETLERİ

YIL	2014	2015	2016	2017	2018
Kontrol Sayısı	125	308	250	131	121
Toplanan Avlanan Balık Miktarı (TON)	10000	8250	5250	7000	2000

Kaynak:19 Mayıs İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü verileri

3.6.Strateji Uygulaması İçin Önemli Olan Diğer Bilgiler:

Öncelikli faaliyetlerimizi belirlerken ön plana çıkan en önemli sektör turizm sektörü oldu. Yaz, kış, doğa ve tarihi anlamda birçok turizm kaynağına sahip bir ilçeyiz. Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti, Nebiyan Ormanları doğa alanı, geniş ve uzun bir kumsal bandına sahip 19 Mayıs Sahili, Tarihi Hamam, Tümülüsler, Çivisiz Cami ilçenin turizm alanlarından bazıları olarak göze çarpmaktadır. Bu kadar fazla ve her mevsime uygun turizm alanlarımız olmasına rağmen ilçemizi ziyaret edenler genelde günübirlik gelmektedir. Bunda en önemli etken konaklamanın olmamasıdır. Turizmin gelişmesine yönelik düzenleyeceğimiz faaliyetlerde özellikle girişimcilik eğitimleri, rehber eğitimleri vizyon arttırmaya yönelik çalışmalardır. OMYEGDER turizmin gelişebilmesi açısından eylem planında konaklama, pansiyon, bungalov tarzı ahşap konaklama tiplerine destek olma noktasında referans mektubu verilmesini planlamıştır. Bu sayede bölgeye gelen turist sayısını ölçebilecek bir kaynak yaratılmış olacak ve ilçemizin potansiyelini görebilme açısından bize yol gösterecek kaynak olacaktır. İlçemiz zengin turizm kaynaklarına sahip olmasına rağmen, kırsal turizmin yerel ekonomiye katkısı konusunda yerel halkta turizm bilinci eksiktir. Bu kültür tam anlamıyla insanlarımızda yerleşmiş değildir. Bunun çözümü ise gerekli eğitimlerin verilebilmesi, ilçemiz dışında iyi uygulama örneklerinin sektör temsilcilerine gösterilebilmesi ve uygulama kısmında sürekli destek olunması gerekmektedir. Karadenizin en büyük su oyunları parkı olan Aqua Park sezonunda ilçe dışından günübirlik gelen ziyaretçilere güzel vakit geçirebilme imkanı sağlamaktadır. Yapımı 2019 yılı itibariyle tamamlanan yarı olimpiik yüzme havuzunun ilçemize ekonomik ve sosyal anlamda değer katacak bir yatırım olarak değerlendirilmektedir.

LEADER Tedbiri'nin hassasiyetle değindiği ve bizimde geleceğimiz adına önem vermemiz gereken Yerel Kalkınma Stratejisi'nde yer verdiğimiz insan ve çevre sağlığının korunması, bunun için önlemler alınması önemlidir. İnsan sağlığı açısından ilçemizde bulunan sağlık kurumu düzenli olarak sağlık taraması yapmakta ve bebek çocuk sağlığı konusunda gerekli tetkikleri zamanında uygulamaktadır. İnsan sağlığı açısından önemli bir sorunu olmayan ilçemizde bazı tarımsal ilaçlamalar yüzünden gelecekte sıkıntılar yaşanabilir. Tarım ürünlerini bazı haşerelerden korumak amaçlı kullanılan tarımsal ilaçlar insan sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kanseri tetikleyen bu ilaçlar yerine daha alternatif ürünlerin araştırılması gerekmektedir.

4. GZFT ANALİZİ: Odak grup ve alt grup toplantıları, bu toplantılarda uygulanan anketler derlenerek ilçemizin GZFT analizi çıkarılmıştır. Ayrıca Yerel Kalkınma Stratejisi uzmanlarının bölgede yaşıyor olması ve bölgeyi iyi tanıyor olması bu analizin hazırlanmasında katkı sağlamıştır. İlçemizde güçlü yön olarak var olan doğal, tarımsal, kültürel ve turizm kaynakları ön plana çıkmaktadır. Zayıf yön ise bu kaynakları verimli kullanılamamasıdır. Örneğin Nebiyan Bölgesi yaz ve kış turizmine çok uygun bir ortam ve güçlü yönümüzü yansıtmaktadır fakat buraya gelen ziyaretçilerin konaklayacağı bir tesis veya bölgeyi gezip tanıyabileceği yönlendirme tabelaları yoktur. OMYEGDER olarak GZFT Analizi'nde belirlenen zayıf yönleri yapacağımız faaliyetlerle en aza indirmeyi hedeflemekteyiz.

Güçlü Yönler

1. Tarıma elverişli toprak yapısının varlığı
2. Coğrafi yapı ve iklim özelliklerinin, çok çeşitli tarımsal faaliyete, ikinci ve üçüncü ürüne olanak tanınması
3. Su kaynaklarının zengin olması
4. Örtü altı, organik ve iyi tarım tekniklerinin uygulanıyor olması
5. Turizm alanlarının çok ve çeşitli olması (Yaz, Kış, doğal ve kültürel turizm)
6. Hayvancılığın yoğun şekilde yapılıyor olması (Özellikle mandacılık, arıcılık ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği)
7. İçme ve sulama amaçlı kullanılacak olan 19 Mayıs Barajı'nın tamamlanması
8. Nebiyan Festivali ve Kadirga Şenlikleri'nin turizmin gelişmesine katkısı
9. Yerel paydaşların birbirleriyle olan iyi ilişkileri
10. 19 Mayıs İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğünde Proje Ofisi'nin bulunması
11. 19 Mayıs Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünün mesleki kurslarla eğitim vermesi
12. 9 tane kanatlı hayvan çiftliği, Kızılırmak Deltası Sulak Alanı'nda manda hayvancılığının uygulanması
13. Deniz balıkçılığı yanında göl balıkçılığının da giderek yaygınlaşması
14. Tarihi, kültürel, doğal ve dini alanların varlığı (Şeyh Beg Türbesi, Yörükler Tarihi Hamam, Köfteroğlu Tümülüsü, Çivisiz Camii, Dağköy Eski Kilise, Nebiyan Dağ ve Ormanları, Galerich Subasar Ormanları, Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti ve Balık Gölleri, Kuşkayası (Gürlek) Şelalesi, Sarıgazel Tabiat Parkı, Samsun Kent Ormanı, 19 Mayıs Plajı)
15. Toplanması devlet kontrolünde olup ekonomik değeri yüksek olan salebin doğada korunması için vatandaşlarında sorumluluk alması ve bilinçli hareket etmesi
16. Kürt, Laz, Muhacir, Yörük, Arnavut vatandaşlarımızın bir arada yaşayarak kültür mozaigi oluşturması
17. 19 Mayıs Belediyesi tarafından kadınların daha iyi vakit geçirebilecekleri, çeşitli etkinlikler düzenleyebilecekleri Kadınlar Kültür Merkezinin varlığı
18. İlçemiz tarafından yaptırılan 19 Mayıs Gençlik Kampı ve Nebiyan Doğa ve İzcilik Kampı'nın gençlerin farklı etkinliklerine ev sahipliği yapması
19. Tarım alanında çok sayıda markalaşmış ürünlerimizin bulunması (Salep, kesme çiçek, Nebiyan kestanesi)
20. Karadeniz'in en büyük Su Oyunları Parkı'nın (Aqua Park) ilçemizde bulunması
21. 40*1600 m uzunluğa sahip tamamen ilçe kaynaklarıyla kurulmuş Sivil Havacılık sektörüne yönelik Engiz Havaalanı ilçeye gelmek isteyen yerli ve yabancı turistlerin kendi uçaklarıyla buraya gelebilmelerine olanak sağlamaktadır.
22. Bölgede küçük sanayi sitesinin bulunması.
23. Sportif faaliyetlerde alınan önemli başarılar (Güreş, karate, judo, dragon Bot)

Zayıf Yönler

1. Tarım arazilerinin parçalı ve bölünmüş olması.
2. Verimli tarım arazilerinin konutlaşmaya açılması.
3. Hayvancılığın kaliteli ırklarla yapılmaması.
4. Çiftçilerin tarım sigortası konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması dolayısıyla yetersiz ürün sigortası
5. Seracılığın üretici bakımından yetersiz olması.
6. Alternatif ürünlere olan ilginin azlığı.
7. İlçede yerel ürünlerin işlendiği tesislerin olmaması.

8. Üretilen ürünleri değerlendirip katma değer kazandırabilecek tesisin olmaması.
9. Bölgede yetişen tıbbi aromatik bitkilerin yeterince değerlendirilememesi.
10. Turizm açısından konaklamanın yetersiz olması
11. Kooperatifleşme gibi örgütlenme eksikliği.
12. Küçük çiftçilerin sermaye darlığı yaşaması
13. Tarım ve özel sektörde sistemli bir üretim-pazarlama planlamasının olmaması
14. İstihdamın yetersizliği
15. Ekonomi, turizm ve tarım da sahip olduğumuz kaynakların yeteri kadar tanıtım ve reklamının yapılması
16. Sivil Toplum Kuruluşu (STK) sayısı fazla olmasına rağmen aktif olarak faaliyet gösteren STK sayısının az olması.

Fırsatlar

1. Tarım Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü birimi ile Avrupa Birliği ortak çalışması olan LEADER Projesi'nde Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu Derneğinin ülke genelinde bulunan pilot bölgelerden birisi olması
2. Teşvik ve Destekleme Programları kapsamında bir ilçe olması
3. Samsun Limanı'na olan yakınlığı
4. Organik Tarım ve sera uygulamaları açısından uygun tarımsal koşulların bulunması
5. Coğrafi konum, iklim özellikleri, doğal kaynaklar, teknik ve sosyal altyapının ekonomik gelişmelere açık ve uygun olması
6. Mavi ile yeşil tonlarının en belirgin haliyle görülebildiği bir ilçe olması (Masmavi denizi, kuş cennet, balık gölleri, subasar ormanları ve Nebiyan ormanları)
7. 2018 yılında kurulan Samsun Üniversitesi'nin bazı bölümlerinin ilçemizde kurulması (Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Sivil Havacılık Yüksekokulu)
8. Samsun-Sinop karayolunun ilçe merkezinden geçiyor olması (Stratejik Konum)
9. Avrupa ve dünyanın en büyük sigara fabrikalarından birisi olan British American Tobacco'nun (BAT) ilçe istihdamına katkı sağlaması
10. Yarı Olimpik Yüzme Havuzu'nun bulunması
11. Çeşitli spor komplekslerinin bulunması (Kapalı spor salonları, Sentetik çim sahalı stat, halı sahalar, tenis kortları ve Basketbol sahası)

Tehditler

1. Tarımla uğraşan nüfusun yaşlanması
2. İstihdamın yetersiz olması sebebiyle göçlerin yaşanması (Özellikle genç nüfus)
3. Tarımsal girdi fiyatlarının yüksek olması.
4. Kimyasal gübre kullanımının toprak verimliliğini ve bazı hayvanları öldürmesi
5. Tapusuz arazinin çok olması
6. Ürün ve ekipman maliyetindeki artış.
7. Balıkçılık vergilerinin yüksek olması.
8. Mevsimsel ürün ve fiyat dalgalanmaları.
9. Üretilen ürünlerin fiyatlandırılmasının düşük olması, üreticinin ürün fiyatlarının belirlenmesine etkisinin olamaması.
10. Bazı hizmet kuruluşları ile yerel halk arasında yaşanan sorunlar (Türk Telekom ve Yedaş).
11. Dağınık ve düzensiz yerleşim.
12. İl merkezine yakın olma sebebi ile ilçeye yeterince yatırım yapılmaması.
13. Merkeze uzak mahallelere doğalgaz gibi hizmet yatırımlarının yapılamaması

5. Vizyon, Öncelik ve Faaliyetlerinin Belirlenmesi

5.1. Ortaklığın Vizyon:19 Mayıs'ı tarım, turizm, kültürel ve toplumsal kaynaklarıyla, kendi kendine yetebilen bir ilçe haline dönüştürmektir.

5.2.Öncelik Temalarının Seçimi: OMYEGDER olarak 19 Mayıs İlçe Kaymakamımız ve 19 Mayıs Belediye Başkanımız önderliğinde OMYEGDER Yönetim Kurulu ve Genel Kurul üyeleri, mülki amirler, Sivil Toplum Kuruluşları temsilcileri, mahalle muhtarları, ilçenin önde gelen sektör temsilcileri, kadınlar, gençler, yerel halkla yapılan toplantılar ve görüşmeler sonucunda ilçenin gelişmesi, istihdam alanlarının arttırılarak başka bölgelere göçün engellenmesi, ilçede var olan kültürlerin canlandırılması, ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınma potansiyellerinin açığa çıkartılması ve tercih edilen bir ilçe olması adına 4 öncelik alanı belirlemiştir. Eylem Planı bu öncelikler kapsamında düzenlenmiştir.

Kısa tedarik zincirinin geliştirilmesi ve katma değerli ürünler (kaliteli ürünler, zanaatkarlık ürünleri ve ekonomik çeşitlilik için diğer aktiviteler). 19 Mayıs ilçesi, mevsim şartları ve toprak yapısı bakımından verimli bir yapıya sahiptir. Yükselti, enlem, mevsim ılıkılığına bağlı olarak toprak yapısı çeşitlilik göstermekte, toprak çeşitliliğine bağlı olarak ürün çeşitliliği potansiyeli bulunmaktadır. Tıbbi aromatik bitkiler, endemik bitkiler ve marka değeri oluşmuş bölgesel ürünler pazar ağında kendine yer edinmiştir. Özellikle kesme çiçekçilik ve salep bitkileri ilçede sektör olarak gelişmekte ve pazarlama alanında marka değeri potansiyeli olan ürünlerdir. Bu ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve pazarlanabilmesi için bir tesis bulunmamaktadır. Bu sebeple de üretilen ürünler çeşitlendirilerek daha fazla gelir kaynağı ve istihdam alanı oluşturulamamaktadır.

İlçe; tarım ile birlikte hayvancılık alanında da gelişme göstermektedir. Dereköy Mahallesi sakinleri Dereköy Limanı'na yakın olmaları sebebiyle geçimlerini balıkçılık ile sağlamaktadır. Buna bağlı olarak da balıkçılık sektörünün beraberinde gelişen ağ örücülüğü ve tekne yapımı o bölgede geçim kaynağıdır. Nebiyan ve Yörükler bölgesinde bulunan Yörük halkı ve ilçenin geneline yayılmış Doğu Karadeniz kökenli insanlar, Kürt ve Muhacir vatandaşların bir arada yaşaması ilçede kültür çeşitliliği oluşturmaktadır. Kendi kültürlerinden gelen yöresel yemekleri, kıyafetleri, şenlik ve festivalleri ilçeye hareketlilik katmaktadır. Yörükler bölgesinde yapılan deve şenlikleri ve buralarda sergilenen yörük kilimi kendi kültürlerine birer örnektir. Bu kültürün gelecek kuşaklara aktarımının sağlanabilmesi için bu alanda yapılabilecek olan projelerin desteklenmesi, ürünün kültürel değerlerini değişime uğramadan yansıtabilmesi için eğitimlerin verilmesi önemlidir. Kültürel değerlerin yanında bu kültürlerin en önemli unsuru olan yemekler de önemlidir. Kete ekmeği, mušta ayrı, topalan yemeği gibi bölgeye has şekilde yapılan yiyecek ve içeceklerimiz için gerekli ekipman sağlamak, düzenlenecek fuarlara ve katılım sağlanacak fuarlara katılarak ürünlerin tanıtımını yapmalıyız.

Tarım, hayvancılık, balıkçılık, arıcılık, turizm, el işçilikleri ve yöresel ürünler konusunda kaynak, kapasite ve potansiyeli olmasına rağmen markalaşma, pazarlama ve üretimde tesisleşmede yaşanan eksiklikler yüzünden üretilen ürünlerin ticareti ve tanıtımı gerektiği kadar yapılamamaktadır.

Üretilen her ürünün kendi içerisinde üretiminden, işlenmesine ve paketlenip pazarlamasına kadar tesisleşmeyle yapılabilmesi hem kaynakların daha etkin kullanımı hem de istihdama faydası açısından önemlidir.

Bölgesel, kültürel ve doğal kaynaklar tabanlı kırsal turizm ürünlerinin geliştirilmesi. İlçenin tarihi dokusu Milattan öncesine kadar dayanmakta olup, bu doğrultuda şekil almış tarihi yapıları, tarihi karakterleri bünyesinde barındırmaktadır. Fatma Çavuş'undan, Şeyh Beyk Türbesi'ne, Çivisiz Camisi'nden, Eski Kilisesine çeşitli kültür sentezlerinin bulunduğu yapılar

mevcuttur. Fakat bazı yapılar tarihi dokularını koruyamamıştır. Yörükler Bölgesi'nde bulunan tarihi hamam, kaçak kazılar sonucu tahrip edilmiş ve tarihi dokusuna zarar verilmiştir. Bu yapıların sorunları ve eksiklikleri tam olarak tespit edilip karakteristik özelliklerine zarar vermeden restore edilmesi ilçenin kültürünü canlandırarak, gelecek nesillere geçmişte bölgede kimlerin yaşadığını ve inanç sistemlerinin ne şekilde olduğunu göstermeye yardımcı olacaktır. Bu bölgelerin restore edilip dini ve kültürel turizm merkezi haline getirilmesi farklı bir turizm alanı açma açısından önemlidir. Bu doğrultuda; reklam, tanıtım ve kültürleri anlatan mini broşürlerin basılması planlanmaktadır. İlçe; bölge tarihi ve kültürel değerlerden ziyade doğal zenginlikleri açısından da verimlidir. Özellikle de Nebiyan bölgesi, bölgenin turizm merkezi konumundadır. Bu bölgede; yayla, doğa ve dağ turizmi yapılabilir. Bu bölgenin en büyük eksikliği ise konaklama imkânları ve bilgilendirme tabelalarının yetersiz olmasıdır. Yörükler Mahallesi'nde bulunan Kuş Cenneti, Subasar Ormanları ve Balık Gölleri bir diğer doğa varlıklarımızdır. Yüksek doğa potansiyeli olan bölgede kuşlar ve yaşam alanı bulan diğer canlılar için biyoçeşitlilik üzerine doğa çalışmaları yapılması planlanmıştır. Bu alanlarda ziyaretçilerin daha kolay bilgi sahibi olması ve bölgeyi daha iyi tanıyıp iyi vakit geçirebilmesi için bilgilendirme tabelaları yapılması amaçlanmıştır. 19 Mayıs Barajı'nın tamamlanmasıyla baraj gölü çevresinde bulunan ormanlık alanlarda çevre dokusuna zarar vermeden kurulabilecek konaklama yapılarıyla, huzur dolu bir ortamda zaman geçirilebilme imkanı sağlanabilir. İlçenin potansiyeline bağlı olarak doğa ve kültür turizm fuarlarının yapılması hem ilçede yaşayan hem de başka bölgelerde yaşayan insanların bu bölgeyi tanımasını ve öncelikleri arasına almalarını sağlayabilir. Buna bağlı olarak, bu alanlarda istihdam alanı oluşturulması ve ilçenin genç nüfusunun göç etmesini engellemek stratejimizin ekonomik ve toplumsal dayanağı olmuştur.

Toplumsal kültürel ve sosyal yaşamını geliştirmek ve kolektif yerel örgütleri, dernekleri ve Sivil Toplum Kuruluşlarını desteklemek. (kadınların olduğu gruplar dahil olmak üzere). Bir bölgenin gelişip kalkınabilmesi için kamu kurumlarının yanında sivil toplum kuruluşları da (STK) etkin rol almalıdır. Sosyal yaşamda etkin olarak faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları nicelik ve nitelik yönünden yetersizdir. Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu'nun öncülük ederek kurulum aşamalarında pay sahibi olduğu, ilçemizde önemli bir eksiklik olarak görülen Kadın Derneği, Turizmciler Derneği gibi örgütlenmelerin kurulumu ile ilgili derneğimiz tarafından çalışmalar yapılmaktadır. OMYEDER İPARD hibe desteği almadan önce 17.09.2019 tarihinde Sivil Toplum Diyalogu hibe programına **Yereli Güçlendiren Kadınlar isimli** (Referans Kodu: CSSP-III-421) Merkezi Finans ve İhale Birimine OMYEGDER adına proje sunduk. 3 özel amaç belirledik. **1.** 19 Mayıs ilçesinde faal olan sivil toplum kuruluşlarının (STK) savunuculuk ve organizasyonel becerilerini geliştirmek. **2.** İlçede sivil örgütlenmenin eksik olduğu önemli alanlardan biri olarak Kadın STK oluşumu için faaliyetlerde bulunmak. **3.** Kamu hizmetlerine katılımcılığı arttırarak STK-kamu işbirliklerini güçlendirmek. Yine farklı bir program olan Sivil Toplum Diyalogu 4 Hibe Programında Samsun Turizmciler Derneği ve Nexes Interculturalsde Joves per Europa Derneği ortaklığında "Sağlıklı Yaşam için Kırsala (doğala) Yönel" isimli projede kırsal turizmi geliştirmeye yönelik proje ortağı olduk. Proje şuan ön teklif değerlendirilme aşamasındadır. OMYEGDER'in 19 Mayıs ilçesinde STK konusunda üstleneceği misyon bu kuruluşların eğitim, bilgilendirme çalışmaları ve ihtiyacı olanlara alanlarında mesleki ekipman (Yörük Dokuma Tezgahları) temini sağlayarak daha etkin çalışabilmelerini sağlayabilmektir. Düzenleyeceğimiz festivaller, kültürel aktiviteler ile vatandaşların sosyal ve ekonomik yaşama daha fazla katılımı sağlanacaktır.

Yerel Eylem Grupları Ağı, iyi uygulama örnekleri, IPARD programının yayılması ve kırsal kalkınmaya yeni yaklaşımların önerilmesi: Instrument for Pre-Accession Assistance Rural Development (IPARD) programları faaliyet gösterdikleri bölgelerde ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınma adına fon sağlayarak, bu bölgelerin kalkınmasına imkan sağlamaktadır. OMYEGDER bu kaynaktan sağlayacağı fonlarla bölgesinde sahip olduğu değerleri ön plana çıkararak bu kalkınmaya imkan sağlamak amacıyla LEADER Tedbiri'ne uygun olarak tabandan tavana yaklaşım modeli ile kurulmuştur. Ülke genelinde kurulan Yerel Eylem Grupları ile Yerel Kalkınma Stratejileri Hazırlama sürecinde kurulan iyi ilişkilerin bundan sonraki dönemlerde geliştirilerek devam ettirilecektir. Özellikle kendi ilçemizde paydaşlarımız arasında oluşturduğumuz iyi iletişim ağı sayesinde ulusal ve uluslararası oluşturulacak işbirliği ağını olumlu yönde etkileyecektir. İyi Uygulama Örnekleri çalışmaları kapsamında, ilçemizde kırsal kalkınmanın artırılması için tarım, turizm, kültürel olarak uygulanan başarılı faaliyetlerin ülke genelinde tanınırlığını arttırmak amacıyla, başka bölgelerden gelebilecek ziyaretçileri ilçemize davet etmeliyiz. OMYEGDER sahip olduğumuz kaynaklar ile yetinmeyip, ilçemiz için yeni ve sürdürülebilir uygulamaların araştırmaları yapılarak yenilikçi yaklaşıma öncülük etmeyi planlamaktadır.

5.3. Faaliyetler (Projeler): OMYEGDER, LEADER Tedbiri kapsamında YKS uygulama döneminin başlangıcında YEG ofisinde çalışacak olan personel temini ve YEG ofisinin kurulumunu gerçekleştirecektir. İlçede ve ilçe dışında bulunan tüm paydaşlarımızın da katılımıyla OMYEGDER ofisinin açılışı yapılacaktır. Ofis kurulumunun tamamlanmasıyla eylem planında yer alan öncelik temalarında bulunan faaliyetlerimizin hayata geçirilmesine başlanılacaktır. Planlanan faaliyetler ve projelerin belirlenmesinde çevre koruması, insan sağlığı, istihdamın artırılması, elde edilen ürünlerden daha fazla verim alınması, toplumsal ve kültürel değerlerin yaşatılması gibi kriterler göz önünde bulundurulmuş ve bu doğrultuda çalışmalar yapılması kararlaştırılmıştır.

1. OMYEGDER üyeleri, yönetici ve uzmanları için idari ve teknik kapasitelerini geliştirici, Proje Döngüsü Yönetimi, Girişimcilik, özellikle yeni üyelere yönelik LEADER Yaklaşımı eğitimleri düzenlemesi,
2. Tüm sektörlerde, sektör çalışanlarına ve potansiyel girişimcilere yönelik LEADER Yaklaşımı, IPARD Programları, Proje Döngüsü Yönetimi, Girişimcilik diğer hibe programlarından faydalanabilme açısından kapasite geliştirmelerine yönelik eğitimler düzenlenmesi,
3. OMYEGDER üyeleri, personeli, yerel halk ve sektör temsilcilerinin kapasitelerini geliştirmeye ve YEG bölgesinde yaşayanlara yetenek kazandırılarak, bu kazanımların harekete geçirilmesi amaçlı ulusal ve uluslararası seminerlere, çalıştaylara, toplantılara, çalışma ziyaretlerine, Ulusal Kırsal Kalkınma Ağı dahilinde ulusal ve uluslararası YEG ziyaretlerine ve AB Ağ Etkinliklerine katılımın sağlanması,
4. Toplanması devlet kontrolünde olan Salep ürününün korunması ve üretilmesi, tahrip edilmeden toplanması ve satışı konusunda eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması,
5. Salep ürününün katma değerinin ve pazarlanmasının artırılmasına yönelik fuar katılımlarının yapılması,
6. Yapımı tamamlanan 19 Mayıs Sulama Barajı'nın tarımda daha bilinçli ve verimli kullanılması amacıyla çiftçilere sulama eğitimlerinin verilmesi,

7. Bölgede üretimi yapılan Nebiyan kestanesi, Nebiyan fasülyesi, kesme çiçek yetiştiriciliği ve Engiz Çileği için üreticilere, ürün yetiştiriciliği, markalaşma süreçleri, katma değer arttırıcı çalışmalar yapılması ve kısa tedarik zincirlerinin oluşturulmasına katkı sağlayacak eğitimler verilmesi,
8. Doğada kendiliğinden yetişen tıbbi aromatik bitkilerin bilinçli bir şekilde sürdürülebilir olarak üretilmesi, toplanması ve katma değeri arttırılarak ilçe ekonomisine kazandırılması için yöre halkına eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının düzenlenmesi.
9. Tıbbi Aromatik Bitkilerin işlenmesi ve pazarlanması için üreticilere ekipman desteğinin sağlanması,
10. Bölge halkı tarafından üretilen organik ürünlerin satışının yapılacağı organik ürünler pazar yerinin kurulumunda ürün satış ekipman desteğinin yapılması,
11. Yöresel ürünlerin satışlarının daha geniş kitlelere yapılabilmesi için e-ticaret sisteminin kurulumu,
12. Bölge kadınlarının ürettiği ve ilçemize has olan Nebiyan tatlısı ve Salep tatlısı için patent alınmasına destek olunması,
13. Bölge kadınlarının ürettiği ve ilçemize has olan Nebiyan Tatlısı ve Salep Tatlısının üretiminin yaygınlaştırılması için eğitim çalışmalarının düzenlenmesi,
14. İlçenin tarihi, doğal, kültürel, turizm alanları ile yöresel ürün ve el sanatlarını tanıtımı amaçlı tanıtım filmi, afiş, broşür, billboard, kitapçık, pankart gibi tanıtım malzemelerinin hazırlanması, website kurulumu ve basın, yayın, web gibi araçlarla tanıtımların sağlanması, elektronik reklam tabelalarının yerleştirilmesi yapılacaktır. Ayrıca akıllı telefonlara google play - apple store uygulaması ile bölge halkının OMYEGDER tarafından yapılacak eğitim, festival, fuar katılımı vb. alanlardaki faaliyetlere online başvuru yapabilmesi sağlanacaktır.
15. Kırsal turizm amaçlı doğal ve turistik alanlarda küçük turizm altyapısını iyileştirme çalışmalarının yapılması (1-Nebiyan yaylası ve ormanları, 2-Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti, Galerici-Subasar Ormanları, 3-19 Mayıs sahili),
16. İlçenin yerel, doğal ve kültürel kaynaklarının kullanımına dayalı kırsal turizm ürünlerinin tanınırlığını arttırmaya yönelik bölgesel/ulusal fuarlara katılımın sağlanması
17. Hayvansal üretim konusunda daha kaliteli ürün elde edebilme ve üretilen ürünlere katma değer kazandırılabilme amaçlı eğitimler düzenlenmesi,
18. Arıcılık faaliyetleri yapan üreticilere yönelik eğitim düzenlenmesi,
19. Balıkçılık ve turizm amaçlı tekne üretimini teşvik etmek ve ilgili alanlarda istihdamı arttırıcı eğitimler düzenlenmesi,
20. El sanatları ve yöresel ürünlerin öğrenilip uygulanabilmesi için mesleki eğitimler düzenlenmesi,
21. Yöresel el sanatları üretilmesi amacıyla ekipman temin edilmesi (Yörük halısı dokuma tezgahları)
22. Turizm işletmecilerine, çalışanlarına ve potansiyel çalışma adaylarına yönelik sektörel alanda mesleki eğitim faaliyetlerinin yapılması, ilçe turizm envanterleri ve turizm haritalarının oluşturulması,
23. Bölgemizde bulunan turizm ve kültürel değerlerin tanıtımına yönelik festivallerin düzenlenmesine katkı sağlanması, (1-Nebiyan yaylası ve ormanları, 2-Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti, Galerici-Subasar Ormanları, 3-19 Mayıs Sahili),
24. İlçe halkının kültürel ve sosyal yaşamını arttırmak ve mevcut kolektif yerel örgütleri, dernekleri ve STK'ları desteklemek, ilçede eksik olan alanlarda örgütlenmeyi sağlamak, üyelerine mesleki ve sosyal eğitimler düzenlemek, katılımı ve tanınırlığı arttırmaya

yönelik website kurulumunun sağlanması, çalıştaylar ve alanlarında fuar katılımlarının desteklenmesi,

25. İyi Uygulama Örnekleri projesi çerçevesinde bölgemizdeki üreticilere ve yatırımcılara ulusal ve uluslararası bölgelerde bulunan iyi uygulama örneklerini göstermek amaçlı ziyaretler düzenleme,

26. Ulusal bazda yeni kurulan YEG lerin geniş katılımı ile; Yerel Eylem Grupları arasındaki bağın güçlendirilmesi, LEDAER Tedbiri süresince tüm alanlarda karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri, deneyim transferleri ve sonuç raporunun oluşturulacağı çalıştay düzenlenmesi.

Faaliyetlerde yer alan her eğitim programının dahilinde eğitim önu ve eğitim sonu anketler yapılıp değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirmelerin tamamı yapacak olduğumuz çalıştayda veri olarak kullanılacak ve LEADER Tedbiri sürecinin değerlendirilmesine ışık tutacaktır.

Faaliyetlerin uygulanmasına yönelik Eylem Planı EK B2’de yer almaktadır.

5.4.Yenilikçi Yaklaşım

OMYEGDER’in uygulayacağı yenilikçilik ruhu; sürdürülebilir, verimliliğe dayalı, her kesimin onayını ve işbirliğini alarak ileriye dönük kalıcı bir sistem kurabilmektir. Ülkemizde ve Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerde iyi uygulama örnekleri araştırılacak ve çalışma ziyaretleri düzenleyerek yenilikçi yaklaşım ve uygulamaların ilçemize transferine çaba gösterilecektir. Katılımcılığı ön plana çıkartarak, kırsalda yaşayan kişilerin sorunlarını daha kolay iletmeleri sağlanacaktır. Tabandan tavana yaklaşımın ilçede uygulanmasına çaba sarf edilecektir.

Bölgede geleneksel yöntemlerle üretimi yapılan Nebiyan kestanesi, Nebiyan fasulyesi, Salep gibi ürünlerin bilinçli ve verimli üretimlerinin yapılmasına, markalaştırma ve kısa tedarik zincirlerinin oluşturulması çalışmalarına yönelik eğitimler bu alanda ilçemiz için yenilikçi bir yaklaşım içermektedir.

Bölgemizde bulunan turizm ve kültürel değerlerin tanıtımına yönelik OMYEGDER tarafından tavsiye edilip, düzenlenen ikili protokolle OMYEGDER-19 Mayıs Belediyesi tarafından yapılan Nebiyan Doğa Festivali bölgemizde bir ilki temsil etmektedir. Bu festivalle ilgili görseller ekte yer almaktadır (**EK B.8**). Bu festivalin sürdürülebilirliği ile daha önce yapılmamış olan Kızılırmak Deltası Sulak Alanı Kuş Cenneti, Galerîç-Subasar Ormanları Doğa Festivali ve Deniz Sahili Festivallerinin düzenlenmesi yine ilçemiz için yenilikçi yaklaşıma örnek teşkil etmektedir.

Bölge kadınlarının ürettiği ve ilçemize has olan Nebiyan tatlısı ve Salep tatlısı gibi ilçemize has ürünlerin patentleşmesi süreçlerine katkı sağlayarak bu alandaki önemli bir eksiği gidermeyi hedeflemekteyiz.

Yöresel ürünlerin satışlarının daha geniş kitlelere yapılabilmesi için oluşturulacak e-ticaret sistemi yine ilçemizde daha önce uygulaması olmayan ancak OMYEGDER tarafından ilçemize kazandırılacak yenilikçi bir pazarlama tekniği olacaktır.

İlçenin tarihi, doğal, kültürel, turizm alanları ile yöresel ürün ve el sanatlarını tanıtımı amaçlı tanıtımı amaçlı, yerel ve sektörel aktörlerin (Kamu idarecileri, STK temsilcileri, özel sektör temsilcileri, üreticiler, kadınlar, gençler ve çocuklar) aktif olarak çekiminde rol alacağı müzik eşliğindeki tanıtım filmi hazırlanarak bölgesel, ulusal ve uluslararası mecralarda etkin bir tanıtım materyali oluşturmayı planlamaktayız. Ayrıca yine tanıtıma yönelik hazırlanacak afiş, broşür,

kitapçık, pankart gibi tanıtım malzemelerinin hazırlanması ve web site kurulumunda kullanılacak bazı resim alanlarının içeriği boş bırakılarak taslağını ilköğretim öğrencilerimizin çizdiği ve boyama kısımlarını ise anasınıfı öğrencilerimizin boyayacağı görseller kullanılacaktır. Ayrıca Bu sayede geleceğimizi şekillendirecek olan çocuklarımızda küçük yaşta sosyal, kültürel ve çevre bilinci de oluşturmayı planlamaktayız.

Örgütlenme ilçemizde önemli bir eksiklikler. Derneğimiz, öncülük ettiği, kurulum aşamasında olan ve faaliyetlerde aktif rol alabilecek kişilerden oluşan özellikle kadınlara, turizmcilere ve gençlere yönelik yerel örgütlenmeleri ilçeye kazandırma çalışmalarını da yürüterek bu alanda ilçeye yenilikçi bir yaklaşım kazandıracaktır.

Merkezden uzak mahallelerde yaşayıp eğitimlere erişimleri güç olan yöre halkına yönelik girişimcilik ruhu kazandırma amaçlı seminerler, eğitimler ve mahalle toplantıları düzenlenerek bu bölgedeki insanların kalkınmasına yenilikçi bir eğitim anlayışı (yerinde, bölgesinde eğitim) ile katkı sağlamayı planlamaktayız.

5.5.Daha Üst Düzey Stratejik Belgelere Uyumluluk

OMYEGDER, Leader Tedbiri kapsamında YKS hazırlarken Instrument for Pre-Accession Assistance Rural Development (IPARD) programına uygun hazırlanmıştır. 19 Mayıs ilçesi sahip olduğu kaynaklar, doğal özellikler, turizm ve tarımsal potansiyel alanları itibarıyla birçok proje ve programın konusu olmuştur. OMYEGDER Yerel Kalkınma Stratejisi, ulusal ve uluslararası hazırlanan eğitim, kültürel, turizm, toplumsal, tarımsal bu tür program ve eylem planlarıyla uyumlu, gerekli görüldüğü takdirde destek alınabilecek bir şekilde hazırlanmıştır.

OMYEGDER ilk faaliyet olarak Genel Kurul üyeleri ve YEG personeline kişisel gelişim, idari ve teknik kapasitelerini artırıcı eğitim düzenleme olarak belirlemiştir. Bu konuda bu tür eğitimleri düzenleyebilme deneyimi olarak da OMYEGDER Yönetim Kurulu ve 19 Mayıs İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından ortaklaşa düzenlenen, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı 2019 Teknik Destek Programı kapsamında desteklenen ‘Profesyonel Yaşamda Kişisel Gelişim Eğitimi’ olmuştur (Proje No: TR83/18/TD/0105). Bu eğitim kapsamında ilçemizde bulunan kamu kurumu personelleri, OMYEGDER Yönetim Kurulu üyeleri ve OMYEGDER YKS hazırlık uzmanları 15.04.2019-26.04.2019 tarihleri arasında kapasitelerini geliştirebilme adına eğitim almışlardır.

Doğa turizmi için çok önemli olan Nebiyan Dağı bölgesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından 2014 yılında tamamlanan İzcilik Kampı 200 kişilik kapasitesiyle doğa severlerin hizmetine açılmıştır. Doğa dostu bir tasarımla planlanan kamp yeri tamamıyla ahşap ve çevre şartlarına zarar vermeden yapılmış konaklama tipiyle Yerel Kalkınma Stratejisinde belirttiğimiz çevre dostu konaklama ve sosyal tesis kriteriyle uyum sağlamaktadır. Belirlediğimiz öncelikli temalarda, bu bölgede yapılan devlet yatırımlarının tanıtımını sağlamak, özel sektör girişimcilerinin de yatırımlarını teşvik etmek ve bu yatırımlara tanıtım ve reklam çalışmalarıyla destek olmayı planlamaktayız. Bu sayede bu bölgelerin, doğal yapısını bozmadan daha fazla ziyaretçiye ulaşım sağlanabilir.

Tarım ve Orman Bakanlığı’nın yürüttüğü Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Giresun Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve 19 Mayıs İlçe Tarım Müdürlüğü’nün de katılımıyla yürütülen Fındıkta Budama Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Projesi ilçemizde Kuşkayas Mahallesi’nde 1 dekarlık alanda uygulanmıştır. Projenin amacı fındıktan daha fazla verim

alınabilmesi için budama işlemlerinin önemini vurgulamaktır. İlçemiz fındık yönünden önemli bir bölge olduğu için bu proje üreticilerimize fayda sağlamıştır.

Bölgede bulunan en büyük değerlerden birisi olan Kızılırmak Deltası Sulak Alanı ve Kuş Cenneti birçok kurumunda proje hazırlamasına örnek bir alan olmuştur.³³ Avrupa ülkesinde faaliyette bulunan Eurodesk Bilgi Ağı, ülkemizde de Türk Ulusal Ajansı bünyesinde 2008 yılından bu yana faaliyetlerini sürdürmektedir. Samsun irtibat noktaları Samsun Büyükşehir Belediyesi, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) ve İğne Deliği Gençlik Merkezi olan Eurodesk çalışmalarına Kızılırmak Deltası Kuş Cennetini de ekledi. Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen “Samsun’da İklim Değişikliğine Uyum Süreci Kapsamında Kızılırmak Delta Projesinin Su Yönetimi Modellemesi Projesi” kapsamında gerçekleştirilen Doğa Kampına katılan Eurodesk uzmanları kampa katılanlara projeye ilgili bilgilendirme çalışması gerçekleştirdi. Taslağımızın temelinde yatan önemli kriterlerden birisi çevrenin doğal konumunu koruma ve bu koruma bilincini oluşturabilecek eğitimlerle yerel halka aşılacaktır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi’nin Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti’nde uygulamaya koymak için projesini hazırlayıp ihaleye açtığı tesisler, butik otel, ahşap iskeleler, otoparklar, ahşap yürüyüş yolları ve asma köprü yapılması yatırımı bulunmaktadır. OMYEGDER’in uygulayacağı küçük projelerle örtüşmesi bu tür projelerin iyileştirilmesi, yenilendirilmesi gibi faaliyetleri uygulayabilmemize olanak sağlamaktadır. Yapılacak ve uygulanacak projelerde Uluslararası düzeyde AB standartları ile uygulanan ilgili programlar, bölgesel düzeyde ise Samsun Büyükşehir Belediyesi Kalkınma Daire Başkanlığı, Kaynak Geliştirme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı, Kırsal Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, bölgede bulunan OKA gibi kurumların ilçemizde uygulayacakları proje ve yatırımlara, OMYEGDER Stratejik Planımız çerçevesinde paydaş olarak destek verecektir. OMYEGDER Yerel Kalkınma Stratejisi’ni hazırlanırken hangi bölgede ne tür yatırımların, projelerin yapılabileceğini bölge taraması yaparak belirlemiştir. Özellikle doğal, tarihi alanların olduğu bölgelere hassasiyetle yaklaşmış ve yapılabilecek faaliyetler bu hassasiyete göre belirlenmiştir.

Bölgesel, kültürel ve doğal kaynaklar tabanlı kırsal turizm ürünlerinin geliştirilmesi önceliğimizde belirttiğimiz projelerde, işletmecilerin ve çalışan personellerin nitelik bakımından eksikliklerini gidermek amaçlı eğitimlerin düzenlenmesi, kırsalda bulunan gençlerden ilgili olan kişilere ilçenin tanıtımı amacıyla rehberlik eğitimlerinin verilmesi, doğa turizmine yönelik alan düzenleme ve restorasyon çalışmalarının yapılması, kırsal turizm adı altında yöresel ürünlerimizin de sergileneceği festivallerin düzenlenmesi gibi faaliyetlerimiz Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) 2018-2023 Samsun Kültür ve Turizm Eylem Planı’nda da yer almaktadır. Belirlediğimiz öncelikli temaların, ilçemizde OKA’dan girişimcilerimize ve OMYEGDER Yönetim Kurulu üyeleri, yönetici ve uzmanlarına sektör alanında eğitimci desteği sağlanması için görüşmeler yapılması planlanmıştır.

5.6.Ağ Oluşturma

Yerel Kalkınma Stratejisi Hazırlama sürecinde başta Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü uzmanları ve diğer Yerel Eylem Grupları ile iyi ilişkiler kurulmuş ve sonraki süreç için karşılıklı yapılacak faaliyetler ile bu iyi ilişkilerin kalıcılığı ve devamlılığı sağlanacaktır. Yerel paydaşlar arasında oluşturulan iletişim, birebir görüşmeler, sektörel ve bölgesel ağ toplantıları ve sosyal medya hesaplarımız yoluyla yaptığımız paylaşımlar sayesinde her kesime kolaylıkla ulaşılabilir. Bu ağ sayesinde planlanan faaliyetlerimizi her kesime

etkin ve hızlı bir şekilde aktarabilmekteyiz. Kırsal ağ bağlantılarında önemseydiğimiz en önemli kriter ilgili paydaşlarla sağlanan etkin işbirliğidir. OMYEGDER bölgemizin ve ülkemizin menfaatine uygun her faaliyette işbirliği ve dayanışma içerisinde çalışabilme kapasitesine sahiptir. Bu kapsamda OMYEGDER olarak ilimizde yeni YEG lerin kurulması ve YKS hazırlık aşamalarına deneyim transferi yaparak ilk Kırsal Ağ çalışmalarını etkin olarak yapmıştır. Bundan sonraki süreçte de (LEADER Tedbiri süresince ve devamında) ilimiz, ülkemiz ve AB ülkelerindeki YEG'ler ile sinerji yaratacak ziyaretler ve işbirliği çalışmaları planlanmaktadır. Bu sayede değişik YEG bölgelerindeki iyi uygulama örneklerinden faydalanılabilecektir.

5.7.Topluluk Katılımı da Dâhil Olmak Üzere Stratejinin Hazırlanma Süreci

Genel Toplantılar: Yerel Kalkınma Stratejisi (YKS) Hazırlama uzmanlarımız 16-19 Ekim 2018 tarihleri arasında Ankara'da aldıkları eğitimden sonra 19 Mayıs ilçesine dönerek çalışmalarına başlamış oldular. İlk etapta YKS uzmanlarımız, daha önce dernek üyelerimizden belirlenen ve Yerel Kalkınma Stratejisi hazırlığını sağlayacak olan 19 Mayıs Kaymakamlığı, 19 Mayıs Belediyesi, İlçe Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü, İlçe Tarım Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları (STK), özel sektör, kadın ve gençlerimizden oluşan 8 Kişilik gönüllü çalışma grubuna YKS süreci hakkında bilgilendirme ve istişare toplantısı yapmıştır. Bu kesimler ve YKS hazırlama süreçlerinde faaliyet alanlarına göre çalışmalara katılım sağlamıştır. Aynı toplantı, Dernek Yönetim Kurulu ile de yapılarak Ankara'daki eğitim sonuçları değerlendirilmiştir. Çalışma Grubu ve uzmanlarımızın daha iyi iletişimini sağlamak ve hızlı iletişim kurmak amacı ile bir Whatsapp grubu kurulmuştur. Çalışma grubumuz ile değerlendirmeler sonucu uygun bir saha planı oluşturulmuştur. 02.11.2018 tarihinde İlçe Kaymakamı, İlçe Belediye Başkanı'nın, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Samsun İl Koordinatörü ve Uzmanlarının, İlçe Mülki Amirlerinin ve ilçe halkından oluşan 109 kişinin katılımının sağlandığı açılış toplantımızı yaparak projenin tanıtımını ve Yerel Kalkınma Stratejisi hazırlık sürecinin önemi hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. LEADER Tedbiri'nin amacı, LEADER Yaklaşımı, faaliyet alanları, ne kadar süreyle ilçemizde uygulanabileceğini, bu projeye ilçemiz halkına ve gelişimine katacağı kazanımlar tüm paydaşlara aktarılmıştır.

Yerel Kalkınma Stratejisi (YKS) hazırlığında 7 odak grup ve 10 alt grup toplantılarıyla sektör temsilcilerine süreci ve ne tür kazanımlar elde edeceğimiz anlatılmıştır. 18.02.2019 tarihinde düzenlenen hazırlanacak Yerel Kalkınma Stratejisinin temelini oluşturacak öncelikli faaliyet alanlarımızın belirlendiği "Faaliyet Öncelikleri Belirleme Toplantısı" gerçekleştirilmiştir.

22.02.2019 tarihinde 19 Mayıs Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü toplantı salonunda düzenlediğimiz "Kapanış Toplantısıyla" sürecin YKS Hazırlama kısmının tamamlandığının, bundan sonraki süreçte Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu tarafından çıkılacak proje çağrısında hazırlanan bu YKS'nin tesliminin yapılacağı konuları görüşülmüştür. YKS hazırlık sürecinde yaptığımız tüm toplantılara ait genel çizelge ile toplantı tutanakları, SWOT Analizleri, imza sirküleri, anketler ve toplantılara ait fotoğraflar ekte yer almaktadır. **(EK B.7)**

Tematik ve Odak Gruplarla Toplantılar: Çalışma grubu ile Odak Grup ve Alt Grup toplantılarının belirlenmesi çalışmaları yapıldı. Sektör bazlı toplantılar için çalışmalara başlandı. Toplam 124 kişinin katıldığı 7 adet odak grup toplantısı (Kamu Temsilcileri, Gençler, Kesme Çiçekçilik sektör temsilcileri, Tarım temsilcileri, Sivil Toplum Kuruluşları üyeleri, Tıbbi Aromatik Bitkiler üreticileri, Kadınlar), 205 kişinin katılım sağladığı 10 adet alt grup toplantısı (Düzköy-Fındıklı-Hibeköy Mahalleleri, Yörükler Mahallesi, Dereköy Mahallesi, Yükseliş-Pazar-Cumhuriyet Mahalleleri, Nebiyan Bölgesi, Kuşkayası-Kösedik Mahalleleri, Karşıyaka Mahallesi,

Teknokent Bölgesi, Mimarşinan-İstiklal Mahalleleri, Yörükler Mahallesi) yaparak ilçenin kalkınma önceliklerini belirlemeye, hangi alanlarda ve sektörlerde kalkınma hamlesi yapılacağı konusunda bilgi alış verişi yapılmıştır. **Sonuçlar aşağıdaki şekilde değerlendirilmiştir.**

Kalkınma ihtiyaçları: Yapılabilecek kalkınma hamlesinin bölgedeki tüm paydaşların da katılımı ile tabandan tavana işbirlikçi yaklaşım ile yapılması gerekmektedir. Sektörel bazı nitelikli iş gücü potansiyeli oluşturulmalıdır. Kısa tedarik zincirleri oluşturulup, pazar ağının genişletilmesi gerekmektedir. Tarihi ve kültürel değerlerin önemi vurgulanmalı ve ilçe dışında tanıtımları yapılarak kırsal turizmin önü açılmalıdır.

Sorunlar: Sermaye eksikliğinden dolayı girişimciliğin yetersiz olması, girdi maliyetlerinin yüksekliği, pazarlama ve tanıtım yetersizliği, STK ve kooperatifleşme eksikliği, genç nüfusun giderek azalması sebebi ile yatırımcıların bölgede yatırım yapmak istememesi, nitelikli iş gücü eksikliği, destekleme faaliyet prosedürlerinin yerel halk tarafından uygulanmasındaki sıkıntılar şeklinde sıralanabilir. Yerel idarecilerle yaşanan sorunlar.

Beklentiler: Göç veren bir bölge olmaktan çıkıp kendi kaynaklarıyla kendine yetebilen bir ilçe profili oluşturulması, sektörel alanlarda bölgesinde ve alanında nitelikli eğitimlerin yapılması, bölgesel ürünlerin markalaştırılması, teşvik verilen ürünlerin çeşitliliğinin artırılması, üretilen ürünlerin daha iyi fiyatlara satılabilmesi, sosyal alanda gençlerin ve özellikle kadınların kendilerini daha iyi ifade edebilecek ortamların oluşturulması.

Güçlü Yönler: OMYEGDER Yönetim Kurulu ve çalışma ekibimizin proje kültürüne hakim ve gönüllü olması, verimli tarım arazileri, sulama ihtiyacının olmaması, tarımsal ürün çeşidi bakımından kendi kendine yetebilecek potansiyele sahip, tarihi, doğal ve kültürel ve yöresel ürünler açısından birçok kaynağın varlığıdır.

Zayıf Yönler: Merkez dışında bulunan mahallelerin altyapı sorunu, ilçe dışına gidişlerde yaşanan ulaşım sorunu, tarımda ürünlerin çeşitlendirilerek satışının geniş bir pazar ağına yapılamaması, turizm alanlarının yeterince tanıtımının yapılamaması.

Fırsatlar: Ülkemizde ilk defa uygulanacak olan LEADER Tedbiri'nde 25 pilot bölge arasına girebilmek ve bu projenin ilçemizde uygulanabilecek olması, üniversite kenti olma yolunda ilçemize yapılan fakülte yatırımları, Samsun Limana olan yakınlık ve karayolları geçiş güzergâhında bulunmak.

Tehditler: Tarım ve özel sektörü zor durumda bırakan girdi maliyetlerinin yüksek olması, istihdamın yetersiz olmasından kaynaklı göç hareketleri, yaşanan göç nedeniyle nitelikli genç nüfusun azalması, bölge insanının proje kültürüne yabancı oluşu.

Detaylı SWOT Analizi madde 4 GZFT Analizi'ndedir.

Bölgenin sosyo-ekonomik analizi ve zorlukları: Nüfus yapısı orta yaş ağırlıklıdır. İlçede ekonomi tarım ve ticarete dayanmaktadır. Tarımda ve özel sektörde çalışacak nitelikli iş gücü yetersizdir. Yatırımın az olması ve sermaye eksikliğinden dolayı yeterli istihdam alanı oluşturulamamakta buna bağlı olarak da ilçedeki nitelikli genç nüfus göç etmektedir. Düzenli bir ekonomik model oluşturulamadığından elde edilen gelirler sürdürülebilir olmamaktadır. Sağlık açısından ilçede tam teşekküllü bir devlet hastanesinin bulunmamasından dolayı ilçe halkı genel olarak il merkezinde bulunan sağlık kuruluşlarını tercih etmektedir. Merkezde yaşayanların geneli ilçenin daha kırsal bölgelerinden geldiği için, bağları kopmamıştır. Kışlık erzak ihtiyaçlarını yazın köylerden sağladıkları için köy-kent ayrımı yaşanmamaktadır. İnşaat sektörü konutlaşmanın artmasıyla canlılık göstermekte ve yeni imar mevzuatlarına göre yapılaşmalar yaygınlaşmaktadır.

Altyapı, kanalizasyon ve doğalgaz sistemleri ilçe merkezinde tamamlanmış fakat merkeze uzak mahallelerde altyapı sorunları devam etmektedir.

Yerel paydaşlar ile görüşmeler: İlçede bulunan kamu, STK, özel sektör temsilciler, kadınlar, gençler ve muhtarlar ile yapılan görüşmelerde LEADER Tedbiri sonucu oluşturulan Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu Derneği'nin ilçeye katacağı faydalar ve planlanan faaliyetler konuşulmuştur. Eylem Planı'nda belirlenen faaliyetlerimizi bu görüşmeler sonucunda şekillendirilmiştir. Oluşturulan sosyal medya, whatsapp grubu, web site, tanıtım ve bilgilendirme toplantıları sayesinde gelişmeler tüm paydaşlarımıza aktarılmaktadır. Süreç doğrultusunda ilçe dışında bulunan paydaşlarımız olan; Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Kırsal Hizmet Daire Başkanlığı ve Kaynak Geliştirme ve İştirakler Daire Başkanlığı, ilçemizde bulunan üniversite yetkilileri ve bazı büyük işletmeler (BAT gibi) ile görüşmeler yapıldı ve süreç ile ilgili bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Daha fazla ve etkin faaliyet gerçekleştirilebilmesi için bazı faaliyetlerimizde eğitim, tanıtım, seminer düzenleme konularında finansman desteği sağlanması (Diğer Donörlerin Katkısı) konuları görüşülmüştür. Bu tür desteklerin işbirliği anlayışına ve ilçe kalkınmasına sağlayacağı katkılar ele alınmıştır.

Anketler: Yerel Kalkınma Stratejisi hazırlık sürecinde yapılan odak grup toplantılarında 2 gruba anket uygulanmıştır. Anketler, Kamu ve Gençler ile yapılan toplantılara katılan katılımcılara uygulanmıştır. Tüm mahalle muhtarlarına da anket uygulanmıştır. Bu anketler Yerel Kalkınma Stratejimizin temeline katkı sağlamıştır. Yapmış olduğumuz anket sonuçlarına göre ilçede var olan fakat aktif olarak kullanılamayan kaynakların verimli kullanımına ilişkin sonuçlar çıkmıştır. Toplumsal olarak güzel vakit geçirilebilecek sosyal alanların arttırılması ve istihdamı arttırmaya yönelik hamlelerin yapılması görüşü ortaya çıkmıştır.

Kalkınma ihtiyaçları: Yapılacak tüm faaliyetlerde yerel halkın ve tüm paydaşların katılımının Yerel Kalkınma Stratejisi'nin işleyişini ve sağlayacağı katkıyı arttıracacağı görüşünü ortaya çıkarmıştır. İlçede yaşayan her kesimin tüm paydaşlarla ekonomik, toplumsal ve kültürel kalkınmaya dahil edilebilmesi için Ben değil Biz duygusunun benimsenebilmesi ile mümkün olabileceği vurgulanmıştır.

Sorunları: İlçemizin kaynaklarına baktığımızda en önemli geçim kaynağı olarak tarım, turizm ve hayvancılık göze çarpmaktadır. Bu alanlarda ise yeterince yatırım yapılamaması ve ekonomik maliyetlerin yüksek olması ekonomik olarak geri kalmaya neden olmaktadır. Ekonominin zayıf, olması alım gücünün zayıflamasına ve toplumsal hayatın olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Merkezden uzak bölgelerde bazı hizmet kuruluşları ile yaşanan sıkıntılar vatandaşları mağdur etmektedir (YEDAŞ-TELEKOM).

Beklentileri: Ekonomik değeri yüksek ürünlerle ilgili kısa tedarik zincirleri oluşturulmalı, sahip olduğumuz değerle ilgili yapılacak çalışmalarda toplum isteklerinin önemsenmesi, mahalle bazlı çalıştaylar düzenleyerek sorunların temeline daha iyi inilmesi ve sosyal sorumluluk projeleriyle halk nezdinde bu alanda bir bilinç oluşturulmalıdır.

YEG Toplantıları: Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu Derneği Olağan Genel Kurul Toplantısı 2 yılda bir mart ayında gerçekleşmektedir. 2019 yılı mart ayında yapılan Olağan Genel Kurul Toplantısında YKS hazırlık sürecinin de tamamlanması sebebiyle Yerel Kalkınma Stratejisi genel kurula sunularak son değerlendirmesi yapıldı. YKS'de yer verilen önceliklerimizin ilçe kalkınmasına sağlayacağı faydalar görüşülmüştür. Yerel halkın harekete geçirilmesine örnek olmak amacıyla Genel Kurul üyelerinin yapılacak tüm faaliyetlere katılım sağlaması vurgulanmıştır. 04.09.2019 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı'nda tüzük

değişikliği yapılarak, yönetim kurulu üye sayısı 7'den 11'e çıkarılmıştır. Yönetim kurulunun sayısının artırılması ile ilçe geneline daha iyi hitap edecek karar mekanizmasının oluşturulması amaçlanmıştır.

Yerel Medya: Yerel Kalkınma Stratejisi hazırlama sürecinin başından bu yana yapılan tüm faaliyetlerde ilçemizde bulunan yerel gazete ve sosyal medya ağı kullanılmıştır. Ankara Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu uzmanları tarafından OMYEGDER'i ziyarette bulundular. Yapılan ziyarette derneğimizin hazırladığı Yerel Kalkınma Stratejisi ve ilçemizde bulunan yatırıma uygun alanlarda incelemelerde bulunuldu. (Haber linki <http://www.19mayisgazetesi.com/haber-19-mayIs-yerel-eylem-grubu-na-tam-not-9851.html>). Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı olan Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından Yerel Eylem Grupları arasında oluşacak Kırsal Ağ çalışmaları için düzenlenen seminerde OMYEGDER olarak stant kurulumu gerçekleştirdik. (Haber linki <http://www.19mayisgazetesi.com/haber-hedefimiz-19-mayIsI-daha-ileriye-tasImak-9388.html>)

Web sayfası veya sosyal medya sayfası: Resmi websitemiz www.omyegder.com, sosyal medya sayfamız Ondokuzmayıs Yerel Eylem Grubu Instagram sayfasıdır. Süreçte yaşanan tüm gelişmeler, bu zamana kadar yapılmış tüm faaliyetlerimize bu adreslerden ulaşılabilir.

6. Finansal plan

OMYEGDER'in Eylem Planı'nda belirlediği faaliyetlerde kullanacağı fonları IPARD II LEADER Tedbiri kapsamında Avrupa Birliği ve Tarım ve Orman Bakanlığının yürüttüğü 202 Tedbiri kapsamında ki destekten sağlanacaktır. Bu desteğe ek olarak LEADER Tedbiri süresi boyunca 19 Mayıs Belediyesi ile yapılan protokol ile toplam 800.000,00 TL (Sekiz yüz bin Türk Lirası) diğer donör katkısı olarak sağlanacaktır (**EK B.6**). Ayrıca Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ilgili birimler, Samsun Üniversitesi, British American Tobacco (BAT) başta olmak üzere diğer paydaşlarımızla yapılan görüşmelerle dernek faaliyetlerimize maddi ve ayni katkı sağlayacakları konusunda beyanda bulunmuşlardır. OMYEGDER planlanan bütün faaliyetlerin, harcama kalemlerinin belirlenen periyotlar halinde dosyalanıp eksiksiz biçimde teslimini YEG personelleri ve Yönetim Kurulu tarafından sağlayacaktır. Uygulanacak faaliyetlerle ilgili mali kontrolleri, ilçemizde bulunan mali müşavirler tarafından yapıp, Yönetim Kurulu onayıyla faaliyete geçirilecektir.

7. İzleme ve Raporlama

OMYEGDER Yerel Kalkınma Stratejisine uygun olarak yürüteceği faaliyet ve projeler sistematik bir kayıt sistemi ile izlenebilir olacaktır. Derneğimizde uygulamaya dönük evrak kayıt sistemi ve arşivleme düzeni kurulacaktır. Personel ve uzman çalışmaları kayıt altına alınacak, proje uygulama yaklaşımına uygun olarak satın alma, uygulama, sonuçların elde edilmesi süreçleri etkin olarak takip edilecek, düzenli olarak kayıt altına alınacaktır. İzleme süreçleri iç ve dış prosedürlere göre yapılacaktır. İç izleme sürecinde Yönetim Kurulu, YEG yönetici ve uzmanları rol üstlenecektir. Yapılan her faaliyet sırasında ve faaliyet sonrasında elde edilen sonuç ve çıktılar raporlanacaktır. OMYEGDER yönetici ve uzmanları düzenleyeceği faaliyetlerle ilgili plan, program, yapılan faaliyetlerde elde edilen veriler, tutanaklar ve faturaların toparlanması ve düzenlenmesi konusunda aylık, üçer aylık ve yıllık periyotlar halinde Yönetim Kurulu'na ayrıntılı raporlar halinde sunulacaktır. Dış izleme süreçlerinde TKDK mevzuatına uygun olarak projeler hazırlanacak, kayıt ve raporlama standart belgelere göre yapılacaktır. TKDK tarafından yapılacak izleme ziyaretlerinde bu kayıtlar esas olacaktır. Ayrıca toplumsal kalkınmaya yönelik bir amaç

taşımamız nedeniyle hazırlayacağımız yayınlarda, duyurularda şeffaf olacak toplumun geri bildirimlerine açık olunacaktır.

TKDK rehber ve yönergelerine uygun olarak hazırlanacak projelerin çıktıları ve sonuçları doğrulanabilir başarı göstergeleri ile ortaya konulacaktır. Her bir proje sonrasında rapor hazırlanacaktır. Göstergelerin doğrulanması için öncelikle resmi kaynaklara başvurulacaktır. TUIK, Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ziraat Odası ve Esnaf ve Sanatkarlar Odası gibi kurumların yayın ve raporlarından yararlanılacaktır.

Aşağıdaki tabloda gösterilen göstergeler 3 aylık dönemler halinde işlenecektir. Yıllık olarak hedeflere ulaşılma durumu değerlendirilecektir. Bu değerlendirme sonucunda hedefe ulaşamaması durumunda bir sonraki dönem için eylem planında revizyon yapılarak hedefe ulaşılabilecektir.

Göstergeler	Hedef
Yetenek kazandırma ve YEG bölgesindeki halkın harekete geçirilmesi	
Bilgi ve tanıtım faaliyetleri sayısı	14
YEG alanındaki eğitim faaliyetlerinin sayısı	49
Bilgilendirme ve tanıtım faaliyetlerine katılanların sayısı	25000
Eğitim faaliyetlerine katılanların sayısı	750
Küçük projeler	
Küçük proje sayısı	17
Küçük projelerle ulaşılan kişi sayısı	5000
Tavsiye mektubu	
Tavsiye mektubu verilen proje sayısı	10
YKS genel	
Yaratılan brüt iş sayısı	105

8. YKS'nin Uygulanması

8.1. Yetenek Kazandırma, Yerel Eylem Grubu Bölgesindeki Halkın Harekete Geçirilmesi ve Tanıtım: Yerel Eylem Grupları'nın başarılı olabilmesinin, gerçekleştireceği faaliyetlerin verimli uygulanabilmesinin önemli göstergesi, yerel halk, yerel idareciler ve YEG üyelerinin yapılacak çalışmalarda uyum ve işbirliği içinde olmalarına bağlıdır. YKS hazırlık sürecinde yapılan toplantı, anket ve birebir görüşmelerde Yönetim Kurulumuzun da katılımıyla ilçemizin her kesiminde yaşayan vatandaşlara ve sektör temsilcilerine süreçle ilgili bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır. OMYEGDER, LEADER Yaklaşımının uygulanması sürecinde hangi alanlarda, sektörlerde farkındalık yaratma, tanıtım ve reklam çalışmaları yapacağını yerel halk ve tüm paydaşlarla birlikte "Faaliyet Öncelikleri Belirleme Toplantısı'nda" belirlemiştir.

İlçenin tanıtım filmi, afiş, broşür, kitapçık, pankart gibi tanıtım malzemeleri, web sitesi, akıllı telefon uygulaması, basın yayın reklamları, festival ve fuar katılımları yoluyla tanıtımlar yapıp yerel halkın harekete geçirilmesi teşvik edilecektir.

OMYEGDER, LEADER Tedbiri süresince üyelerine, faaliyet planında yer alan sektörlerin temsilcileri ve potansiyel girişimcileri, kurulması teşvik edilecek olan STK'ların yönetici ve

üyelerine idari ve teknik kapasitelerini geliştirici, Proje Döngüsü Yönetimi, Girişimcilik, LEADER Yaklaşımı, pazarlama teknikleri ve mesleki eğitimler düzenleyecektir.

İlçemizde unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarının gelişimi için özellikle kadınlara yönelik el emeğiyle üretilen Yörük kilim, halı, dokuma ürünleri vb. alanlardaki eğitimler kadınlarımızın sosyal ve ekonomik hayata aktif katılımları desteklenecektir. Ayrıca bu faaliyetlerle kaybolmakta olan kültürel değerlerimiz korunmuş olacaktır. Bu ürünlerle ilgili eğitimler, eğitim ekipmanlarının satın alınması, tanıtım ve reklam çalışmaları OMYEGDER tarafından sağlanarak sermaye problemi ortadan kaldırılıp, daha çok kadınımızın ilçe ekonomisine katılımı sağlanacaktır.

Bölgenin turizm kaynağı olan yerlerde açılacak tesislerle ilgili yatırımcıları ve yatırımcı adaylarını bilgilendirecek ve daha verimli çalışmalar yapılabilmesi için eğitim odaklı toplantılar düzenlenecek. Bölgede markalaşmış tarım ürünleri için üreticilere alanında uzman kişiler tarafından düzenlenecek tarımsal üretim ve pazarlama teknikleri konularında eğitimler düzenlenecektir.

Yapılan tüm faaliyetlere katılımı arttırmaya yönelik yazılı ve görsel yayın organları, akıllı telefon uygulamaları ve sosyal medya hesapları etkin bir araç olarak kullanılacaktır.

8.2.Küçük Projeler: OMYEGDER uygulayacağı küçük projeleri belirlerken önemle üstünde durduğu kriterler vardır. Düzenlenecek her projede ve faaliyette toplum ve çevre sağlığı dikkate alınarak uygulanacak. İhtiyaca yönelik, sürdürülebilirliği olan, verimliliği arttırıcı projeler uygulanması belirlenmiştir. Bölgemiz için özel olan tarımsal, kültürel, turizm kaynaklarını ön plana çıkaracak, ilçe altyapısına uygun, toplumsal-ekonomik ihtiyaçları gidermeye yönelik ve kalkınma hamlesine katkı sağlayacak bir anlayış benimsenmiştir. Ayrıca yapılan projelerde kadınlar, gençler ve dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik hayata katılımını artırma hedeflenmektedir. Yerel ürünlerin pazarlanabilmesi için organik pazar ve e-ticaret uygulamaları, işlenebilmesi için ekipman temininin sağlanması, yöresel ürünlere patent çalışmaları, turizm kaynakları ve doğal alanlarımız için altyapı çalışmaları ve düzenlenecek festivaller, tanınırlığı arttırıcı fuar katılımları küçük projelerimize örnek olarak gösterilebilir.